

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII. Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. VII, Dohány-utca 68. Telefon József 529-51.

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 27/b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

FIATAL 26 ÉVES izr. ítszerkereskedő házasság céljából megismerkedne csakis jó családból való, művelt, vallásos, szép fiatal úri-leánnyal. Hozzá tartozók kimerítő ismertetésüket „Boldogság” jelígeire küldjék a kiadóba.

ORTHODOX, üzlettel rendelkező középkorú, fess elvált uriember megnősülne. 10.000 Pengő hozományra reflektál, melyet üzeme megnagyobbítására kíván fordítani. Csakis teljes című, lehetőleg fényképes ajánlat lesz megválaszolva. Két héten belül érkező levelet „Komoly 36” jelígeire a kiadóba kér.

NŐSÜLNE 40 éves izraelita nagykereskedő. Keres gyönyörű gyermekének jobbiké anyát, csinos intelligens, orth. hozzáillő úri-leánnyal, vagy fiatal özvegyet. Hozományt cca 300 millió, fele ingatlanával biztosít. Választ „Szombattartó” jelígeivel Rudolf Mosse, Váci-utca 18. továbbít.

MEGFELELŐ élettársat keresek saját női-divatszalonnal lányom részére. Az illető vallásos, intelligens, jó zsidó házból való fiatalember legyen, lehetőleg fixfizetésű tisztviselő, vagy jobb iparos. Lányom fiatal, intelligens nagyon szép, amellet, hogy saját szalonja van, házias és egyszerű. Lakás és kelengye van. Családunkról e lap szerkesztősége is felvilágosítást nyújthat. Csakis részletes és komoly ajánlatokat veszek figyelembe. Leveleket „Boldog házasság lehetséges” jelígeire a kiadóba kérek.

FÉLÁRVA, intelligens kimondottan szép 23 éves jó zsidó családból való unokahugomat férjhezadnám. Csakis részletes, komoly ajánlatokra, igények pontos feltüntetésével reflektálok. „Szép és vallásos” jelígeire a kiadóba.

Állást nyer.

KERESEK vallásos házból megbízható zsidó leánnyal, ki minden házi teendőt elvégez. Weiner Jenő Jászkarajenő.

KERESEK háztartásom részére vallásos leánnyal, vagy asszonyt, ki minden segítségével, önállóan háztartást vezethet (Családi bánásmód). Német aju előnyben. Berger Sámuel üvegkereskedő. Miskolc.

JÓ HÁZBÓL való fiu ezüstműves tanulókat fizetéssel felvétetik. Gráner, Wesselényi-u. 51.

TANONC jó házból való, felvétetik. Rebenwuzel orth. kóser szalámgyára. Budapest. Laudon u. 3.

Állást keres.

GYORS- ÉS GÉPIRONÓ szombattartás mellett állást keres, cím megtudható a kiadóhivatalban.

HADIROKKANT, családapa bármely munkát vállal. Cím a kiadóban.

JOBBI izr. huszonhárom éves leány kis családhoz házvezetőnek ajánlkozik „Megbízható” jelígeire Hirdetőbe Andrassy ut 54.

BIRTOKPARCELLÁZÁS miatt, szigoruan vallásos 37 éves, nős *sames* és *offesz-sojelet* vagy *melamed* esetleg gazdaságban kulcsári vagy hasonló állást bármikori belépésre keres. Mindenben tökéletes szakértelem. 12 évi járatossággal. Wächter Lipót, Borsodmezőkeresztes.

DETAIL faszakmában és irodai munkákban kitűnő munkaerő orth. fiatalember szerény igényekkel állást keres. — Héber oktatást is vállal. Schiff, Budapest, Szabolcs u. 29. f. 5.

Oktatás.

GYMNAZISTA leány szerény igényekkel óratanást elvállal. Cím a kiadóban.

TANITVÁNYOKAT csekély díjazással elvállal gimnazista leány. Bövebbet a kiadóban.

VÁLLALKOZNIK tanításban segíteni oly böcher, ki támogatna anyagiakban. Céлом schweitz, vagy német jesivába utazni. Választ a kiadóba „Intelligens” jelígeire.

SZIGORLÓ vallásos egyetemi hallgató középiskolai tanulók korrepetálására szerény igényekkel vállaltja. Schwarcz Emil, Vasvári Pál u. 9. l. 11.

ELEMI és polg. isk. vizsgára előkészítő, talmud ismerettel bíró, perfekt héber és német nyelvet beszélő magántanítót keresek mint nevelőt 4 gyermekhez. Felsőmagyarországi származású és idegen nyelvismeretekkel bírók előnyben részesülnek. Ajánlatokat fizetési igényekkel és eddigi működési bizonyítványokkal Dávid József Berettyóújfalui címre.

Különféle

NŐI RUHASZALÓNBA szombattartás mellett fizető tanulóleányok felvétetnek. Elsőrangú és lelkiismeretes foglalkoztatás mellett a finom felsőruhavarrás rövid időn belül elsajátítható. Moskovits szalon, VI, Jósika ucca 10.

Most megjelent
Zsidó Elbeszélések Tára
I. füzetének
terjesztése céljából
elárusítók
kerestetnek.

Magas jutalék! — Nagy kereseti lehetőség!

Grünfeld Salamon

Budapest, Rombach-ucca 16. szám.
(Kapu alatt.)

יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE P 20.—
" " " " " P 10.—
KÜLFÖLDRE " " " " " P 22.—
Postaschequekontó-szám: 50.791.

ראש השנה

Írta: Fischer Fülöp, sárospataki főrabbi

Feneketlen, partot nem érő ocean a lét. Tündöklő naprendszer egyes fénycsöppek e mérhetetlen tengerben. Hullámtáncot lejtnek e mérhetetlen tenger árjai. Bámulator, csodálatra méltó pontossággal kimért körökben futják meg pályájukat a miriádnyi csillagvilágok. S a lét tengerében, a teremtmények ezen világában egyértelműen, tiszta öntudattal felruházott, urát, alkotóját, a mindenségnek urát, alkotóját felismerő elismerő szikra tűnik, ragyog fel: a te halhatatlan lelked, oh ember! A lét ezen oceanja közepette sziget pillantanak meg szemeid. A földi lét ezen sziget. Elenyésző pont a véghetetlen világűrben. De neked gyarló halandó! mindened. Legalább felületes véleményed szerint: mindened. Kezdet és vég, Kiinduló és célpont.

S te, oh ember! valóban oly szeretettel csüngesz e földi léten, mintha valóban ez volna mindened, mintha valósággal is e szűk határok közé volna szorítva egész léted, mintha valóban ez volna ama terület, melyen kívül „nincsen számodra hely”. Oly szeretettel és odaadással viseled gondját földi pályafutásodnak, mintha ez nem volna pusztán rövid átmenet a bölcsőtől a koporsóig, néhány gyorsan lepergő fővényszem a létnek homokórájában, hanem mintha évszázadokat ölelné körül eme rövid ittléted. A földi létért folytatott eme küzdelem: a földi élet mezején szakítható élvezetvirágok töltik be egész gondolat-

körét, érzelmvilágát a földi élet taposó malmában keringő embernek.

De hallga csak, *kürtrivalgás* üti meg füledet, felbúg a sófar szózata, kiragad a mindennapi megszokottság tespedéséből.

Ide figyelj: Szivleld meg tanításomat. *Tekió*.

Vajjon azt hiszed-e ember, hogy örökkön örök időnkig fog tartani földi léted, időtlen időnkig fogod élvezni földi életednek habzó serlegét? Azt hiszed talán, hogy földi léted biztos sziget a folyton hullámzó lét tengerében. Oh, mint csatlakozott *sevorim*. Oh, vajmi hamar kettészakad a földi élet fonala, fennakad, megszakad a földi lét *tekiója*, darabokra zuzódik a földi lét sajkája a halál éles szirtjén. *Sevorim*. Hát nem hallod, mint zokog, vergődik a *terüő* panaszos hangja.

... Koporsót kopácsolnak, A lepergett esztendőt temetik el benne... Sirjánál állunk a lepergett esztendőnek. Valóra váltotta-e ama lepergett esztendő mindama hozzáfűzött reményeit? Avagy talán inkább ama tudatot erősítette meg bennünk, hogy „olyan az emberi élet, mint a törekeny cserép, elszáradó fű, elhervadó virág.” Fáradságra vagy az ember megteremtve.

Hallod-e, érted-e a *sevorim-terüő* megrázó beszédjét? Látod-e, mint temetkeznek az esztendők gyér-számu éve egymásután az idők hullámsírijába s mint szállnak, foszlanak velük együtt a mi re-

ménységeink is? Hogy egyre jobban terjed az árnyék, tündezik az életadó meleg napsugár? Hogy miként hívnak bennünket is a néma, de mégis oly beszédes sirhantok, hogy nyirkos sirüreggel cseréljük fel kunyhóinkat vagy palotáinkat, hófehér halotti inggel selyem és bársonyruháinkat, vagy a durva darócot mirajtunk?

Hallod-e, miként sir-kesereg a *sevorim-terüő* tördelt, sikló hangjában súlyos gondoknak vergődése, aggoknak lemondásbeli sóhajta, betegek szivmegdöbbentő nyögése, kinterhes vergődésünknek segélykiáltása, elárvult gyermeknek panaszos jajszava? *Sevorim-Terüő*. Látod-e, érzed-e, ma, midőn búcsút veszel a mult esztendőtlől és az ujat köszöntöd, hogy miként ingadozik a talaj alattad, miként mozgolódik alattad földi létednek biztosnak vélt szigete?! Vigyázz! Egy óvatosan pillanat és a mélységbe találsz zuhanni! Pedig — ugyebár — fájdalmas a halál, itthagyni azokat, kikhez legszentebb érzéseknél ezernyi szála fűz bennünket. De még százzorta fájdalmasabb, szomorubb, következményekkel terhesebb, magasabb erkölcsi tartalom nélküli életet folytatni.

Ingadozik alattunk a talaj, mozgolódik földi létünk szigete, de már ott vár bennünket a mentőhajó! Ime a hívó szózat: „Boldog az a nép, mely megéri a Terüő-t!” „Örökkévaló, arculatod fényességében haladnak.”

Keressük tehát azt, ami értel-

met és értéket kölcsönöz a mi enyésző napjainknak. Vizsgáljuk meg önmagunkat, hogy vajjon birtokunkban vagy-e ama csodálatos talizmán, mely egyesegy-

dül kölcsönözhet igaz tartalmat mulandó életnapjainknak. Hogyha pedig úgy találjuk, hogy eddig nem felelhetünk meg kellően élethivatásunknak, úgy fogadalmat

akarunk tenni az igaz Biró színe előtt e mai napon, hogy e mai napon beköszöntő újesztendőben jobban fogunk kötelességeink teljesítésére törekedni.

Az új esztendő feladata

Irtá: Dr. SZÉKELY ALBERT, Zemplénavarmegye tb. főügyésze, S. a.-ujhely

A szomorú emlékü zsidó razziák honából küldöm e sorokat.

A háború második felében történt először, gróf Széchenyi György főispánja alatt, hogy az intéző köröknek egyéb gondjuk sem volt, mint megállapítani, hogy „sok már itt a zsidó, adnak-vesznek, nagy üzleteket kötnek, ami által különösen a borok árát magasra szöktetik fel.“ (Mellesleg megjegyezve, ezáltal sok nemzsidó szőlőbirtokos polgártársunk lelt boldoggá téve.) Jó lesz tehát, gondolták, egy kis zsidó raziát rendezni. El is jött hát Budapest-ről egy igen szimpatikus és kedves határrendőrkapitány egy rakás detektívvel és a híres Központi kávéházban az előtte lévő Wekerle-téren elkezdették összefogdosni a zsidókat. Körülvették a szefardok templomát, be is hatoltak oda és tömegesen vezették az uccákon, rendőr- és detektív-kordon között fiatal és tisztes öreg, szakállas és pajszos zsidókat a rendőrkapitányság udvarára, megmotozták őket, irataikat, szerződéseiket elvették és megindult ellenük az ugynevezett „hivatalos eljárás“. Akiknél pénz volt, vagy egyéb érték, azt rögtön lefoglalták megadóztatás címén.

Aki látta közülünk, a keresztény polgártárs és gyermek-sereg gunykacaja között ezt a sajnálatos zsidó felvonultatást, az mélyen megrendült és lelke mélyéből felháborodott, hogy „miként“ csinálják ezeket a razziákat. Volt olyan, aki talisszal a fején és *tefilinnel* a homlokán „vett részt“ — a felvonulásban, mert nem akarta imádságát félbeszakítani. És mi történt? A kül- és belföldi bortügyönkök és borkereskedők mind elsőködöstek innét, a borárak egyszerűre zuhanni kezdtek, bekövetkezett a nagy borkrach és a még nem-

rég nevető nemzsidók, különösen a klszazda szőlőtulajdonosok leeresztett orral jártak, keltek és panaszkodtak, hogy *miért kergették el a zsidókat, hiszen nélkülük nem tudják boraikat értékesíteni.*

Ebben az időben ültünk össze, minőhárom hitközség tagjainak a kiküldöttjei, a statusquó hitközség tanácstermében és elhatároztuk, hogy Wekerle miniszterelnökhöz közös deputációt menesztünk. Felejthetetlen lesz előttem, az a háttérben történt jelenet, amidőn a miniszterelnök ur fogadott bennünket. A fogadó szoba ajtaja ugyanis nyitva maradt és az előszobában váró képviselők, magasabbrangu hivatalnokok és az ott megjelent, előbb említett kedves modoru határrendőrkapitány is, aki innen feljött, hogy referáljon a — pénzügyminiszternek — végighallgatták az audencia lefolyását. Wekerle összeszecsapta a kezét s olyan ártatlan arccal, mint a ma született gyermek, csodálkozva hallgatta panaszainkat, és kijelentette, hogy ő mindeiről nem tudott semmit, de nem is fogja megtűrni, hogy ily hallatlan eset megisméjlődjék. Midőn kifelé mentünk, láttuk, hogy az előszobában lévő urak közül némelyek sugdosva a határrendőrkapitánnyal, a hasukat fogták nevetükben és majdnem hogy kacagva gurultak le a lépcsőköön, egymásnak mondván: »No de ilyet még nem pipált Európa, hiszen az öreg adta ki a rendeletet a raziára és milyen jóságos ártatlan arccal tudta elintézni a deputációt.«

A három hitközség tagjainak ez a veszély esetén való összeülése mutatja meg mindnyájunknak azt az utat, melyen haladnia kell a magyar zsidóságnak. *Országos, egyetemes tanácskozásra üljön össze az egész magyar zsidóság, minden pártár-*

nyalat jogainak és teljes autonómiájának az elismerésével és tanácskozzon azon, hogy miként létesítsenek olyan közös szervet, amely teljes paritásos alapon nyugodva, kifelé a közhatalóságok és a kormányok előtt, mint a zsidóság *egyeséges frontja* jelentkezék, mely szükség esetén, mint jogi személy fel léphet a bíróságok előtt is, és képviselheti az össz-zsidóságot a kormány előtt.

Az elvesztett háború sok mindent felforgatott, sok mentalitást megváltoztatott. A szegény magyar zsidóság, sajnos, erőben és létszámban megfogyatkozott. Ne féltékenykedjünk egymásra orthodoxok, statusquók, vagy neológok. Biztosítsuk egymást arról, hogy az összeülő egyetemes nagygyűlésen semmiféle hitvi kérdések, vagy vallási dolgok felvetve és a másik félre majorizálás által rákényszerítve nem lesznek. Együttesen összeülve, gondosan megbeszélve, előre állapítsák meg, a nagygyűlés tárgysorozatát és a már kész elaborátummal jöjünk együttesen a jelen és a jövő magyar zsidó nemzedék jogainak, érdekeinek és presztizsének a megővésére.

Vegyünk példát a külföldtől, mint Angliá, Lengyelországot és különösen Németországot, ahol nálunknál sokkal szélsőségesebb reformerek és hitközségek léteznek és mégis — kifelé — a zsidóságot védő, azoknak anyagi és erkölcsi ügyeit előmozdító hatalmas egységes szervezetek vannak, ahol az óriási antiszemitizmus ellenegyetesen küzdve, megbecsülhetetlen előnyöket tudnak ma is elérni.

A mi zsidóságnak különleges helyzeténél fogva azonban, hogy semmi kétség fel ne merüljön és a gyanu árnya se férjen hozzá, neológ részről biztosítani kell az orthodoxiát arról, hogy autonómiájukhoz hozzányulni, vallási hagyományait érinteni, még csak megkísérteni sem lesz senkinek sem szándékában.

Az eljövendő boldogabb új esztendőnek ez legyen a legnagyobb és legszebb feladata.

A magyar orthodoxia és az Aguda

Irtá: WEISZ GÁSPÁR, az orth. központi bizottság tagja.

(Közreadjuk az orth. felekezeti közélet e jeles férfiatól származó cikket, anélkül, hogy azonosítanánk magunkat vele. Mindenek előtt mi nem is irtuk, hogy csatlakozzunk az Agudához és küzdjünk fegyvereivel Palesztináért. Mi csupán rámutattunk a magyar orth. vezetőség passzivitására és az ebből kivezető ultra, az „Aguda felé való orientálódás“-ra, vagyis a a belső aktív munka szükségességére. Amit cikk-iró egyébként a hazai orth. vezetőségről, az angol politikáról, a bekövetkező jövődőről és az Agudáról mond, az mind nagyon is vitatható, de nem akarunk elébe vágni a diszkusszióknak. Szerk.)

T. Szerkesztő Ur, e lapok hasábjain f. hó 9-én első helyen megjelent cikkében, azzal az eszmével foglalkozik, hogy a hitű zsidóságnak egyenesen kötelessége sorompóba lépni és küzdeni az Aguda fegyverzetével — Palesztináért!

Egyik régi tantételünk azt állítja: „Sómajá bën achéchem!“ Mindenkit meghallgatni! Így én is szót kérek, hogy az álláspontomat kifejtsem, bár egész más konzekvenciákat vonok le az előadott tényekből, mint az igen t. Szerkesztő ur!

Elsősorban visszautasítom ama szemrehányást, hogy nálunk az orthodoxiában passzivitás uralkodik és a vezetőségben nincsen meg a lendület. A „Jüdische Presse“ talán nem is tudja, hogy létezik egy negatív erő is, hogy a visszatartást, a fékezés, a korlátozás éppen olyan szükséges kelléke a technikának, mint a pozitív erő kifejtése! Csak tekintsünk vissza harminc évre: Dr. Herczltől — Dr. Chajeszig. Nehéz, súlyos idők voltak például a kiseni pogrom korszaka és a romániai zsidó üldözések, amikor valószínűs mentési akció számba ment a „Jisúv Erecz Jiszroél“ mozgalma és oda kellett állni az „Alliáncé Izraelite Universelle“ mellé — Argentiniával, csak Palesztináért nem! Ez nem is volt olyan kellemes és oly könnyű, ahogy azt gondolják! És éppen ma is ott tartunk, hogy nemcsak nem szövetezünk a vallásos zsidó testvéreinkkel, akik Palesztináért küzdenek, hanem teljes őszin-

teséggel megmondjuk, hogy: „Nem!“ Nekünk ma is kötelességünk kijelenteni, hogy mindent a világon egymásért, csak Palesztinát egyedül az I-tenne bízzuk! Mert nézzük ama természetellenes viszonyt amely ma Palesztinában uralkodik. A statisztika szerint a palesztinai lakoságnak csupán 30 százaléka zsidó, míg 62 százaléka mohamedán és 8 százaléka keresztény. Mit jelent ez? Azt, hogy az angol imperiálizmus teremtette meg a zsidó államot azért, hogy exponense legyen a keleten. Erre jók a zsidók. Ha azonban az események úgy alakulnak majd, hogy a mohamedánok öntudatra ébrednek, aminthogy ezt „Angora“ megmutatta s ahogy azt a törökök megcsinálták már, hogy fittyet hánytak az európai békekötésnek és a maguk önállóságát erőszakkal is kiküzdötték, akkor Anglia minden liberálizmusával és kulturájával együtt cserben hagyja majd a cionisták által szervezett zsidó államot s jön az irtóhadjárat a harminc percent ellen! Ki lesz érte felelős? Anglia? Hiszen ott van Transvaal! Ott vannak a burok! A politika nem ismer következetességet és az önzés áll előtérben, minden lépésében a diplomáciának. Jaj! és százszor jaj annak a sok vérünknek, amely Téli-Avivtól Chevrojnig folyni fog. S vége az óriási befektetésnek és vagyonoknak, amelyek az egész világból a *Sékel* csatornáin át befolytak, mert martalékaik lesznek a mohamedán hordáknak.

Mi orthodoxok kötelesek vagyunk fékezni! Mi elsősorban felekezeti emberek vagyunk, akik a vallást és a hitet tekintjük alapnak, amelyre építeni szabad és lehet. Hitünk és vallásunk pedig az, hogy csak *rendkívüli csodák által lesz a zsidó állam felépítve!* Csak emberfölötti eseményekkel lesz a gólusznak vége.

Természetesen, ketté kellett sza-

kitani a zsidóságot: felekezeti és nemzeti emberekre, hogy a szombaton szivarozó és tréflit evő zsidók is lehessenek lelkes cionisták! — Mindmennyi hamis beállítás a zsidó szó fogalmának, amely kizárólag felekezetiiséget jelent.

És megalakult az Aguda! Hithű, konzervatív, vallásos emberek, akik világszerte szervezkednek a reform-zsidó áramlat ellen! De ezek Palesztinát „káserolni“ akarják. S itt az úr amely, szerintünk, magyar orthodoxok szerint, át nem hidalható. Erecz Jiszroél ebben a formában, ebben a keretben a számunkra egy megrontott és meg nem javítható alakulat, amely az orthodoxia számára már a rituálék nézőpontjából is elveszett! Nekünk ellenszenves az az összeség, amely a Herczel—Nordau kezdeményezéséből létjogosultságot vél nyerni! Mi ezt megjavíthatónak nem tartjuk, mert egy lépést sem teszünk együtt azokkal, akik nemzeti zsidók és nem felekezeti zsidók. Nekünk a világon egy szentesített királyi törvény alapján kiváltságos helyzetünk van, hogy mi külön felekezeti képezünk! Ezt mi szeplőtlen tisztaságban szentnek tartjuk, mert a nagy „Szanhedrin“ végrendeletileg így hagyta ránk, hogy azt megőrizzük, mint külön zsidóság a világon, akik semmi néven nevezendő közösséget nem tartunk fenn reform-zsidókkal, még ha őket, meg is lehet javítani és „káserolni!“ Mi most is, mint régen a Jisúv Erecz Jiszroél csak a jó I-tentől várjuk, aki a messiás küldésével egy igazi cionista lesz a mi számunkra s őt fogjuk követni, de nem egy Herczelt, egy Nordaut, egy — Chajeszt és senkit, aki gyengíteni fogja a mi tiszta, igaz, őszinte, orthodox jellegünket!

Egyedüli szombattartó
DOBOZGYÁR.

ROTTENBERG A.
BUDAPEST, VII., AMAZON-UTCA 6-8. SZÁM.
Telefon: J. 380-83. —o— Telefon: J. 380-83.

Emlékezetes sirkő-avatás

Vasárnap reggel, a szlichesz első napja, korai hajnaltól talpon a főváros orthodox zsidósága. A templomok előcsarnokában hirdetmény adja tudtul az ájtatos közönségnek, hogy egy, a pesti hitköztség lokális kereteit messze túlhaladó kegyeletes aktus fog, a 3 évvel ezelőtt rendeltetésének átadott s azóta 359 halottat számláló új budapesti orthodox temetőben a délelőtti folyamán lejártszódni.

... R. Arjeh Grossberg sirkő-avatása felavatva — adja tudtul a hirdetmény, egy férfiú siremléke, aki nem a családjáé, nem a hitköztségé, hanem az orthodox közösségé volt s elsősorban a magyar orthodoxiáé, amelynek ideáljairól életén keresztül küzdött, harcolt, a vallás erősítésén dolgozott, az 1869. évi, az akkori nagy Tóra-korifeusaink által kimondott, orth. szeparáció gondolatának szellemében.

Lapjával az (1892-től) 1919-ig megjelent „Allgemeine Jüdische Zeitung“-gal egész generációt nevelt a hithű zsidóságnak, amely még sokáig fogja kegyelettel megőrizni a Grossberg Lipót nevet, azon férfiú emlékét, akire a misna tanítása alkalmazható: *זה וזה את הרבים וזה הרבים תלמידי* „erényes volt és erényessé tette a közönséget, azért a közönség erénye neki tudatik be.“

* * *

Reggeli 9 óra. A 28-as számú villamosok csakugy ontották a gránát-utcai temetőbe igyekvő tömeget, Pont fél 10 órakor gördül a temetőelődudai *Freudiger Ábrahám* és óbudai *Freudiger Lipót* autója, akik az avatáson *Schlesinger József*-fel együtt a hitköztség előljáróságát képviselték. Ott voltak a Chevra képviselőiben *Kornfein Ábrahám*, a Sasz-Chevra képviselőiben *Klein Márkus*, a rabbinátus nevében *R. Jojnoszon Steif* (Sussmann rabbi elutazás folytán távollétét kimentette) s végül az orthodox központi iroda, dr. *Reiner Imre* irodai ügyésszel képviseltette magát. Megjelentek *Fuchs* biharkeresztési, *Duschinsky*

rakospalotai, *Welz* pesti, *Grosz* budai és *Ábrahamsohn* sárbogárdi főrabbi, ill. rabbi.

Elsőnek *Fuchs* főrabbi (akinek a a megboldogult a nagybátyja volt) mondott a töle megszokott szónoki eloquenciával felépített, szívbe markoló *heszped*-et. Gazdag tartalmu beszédében élénk színekkel vázolta a megboldogult készségét a zsidóság szent ügyének előmozdítására, hasonlítván *Dóvid hamelech* hez, aki mondhatta magáról: *eczbeojszaj lamilchomó*, mert az ő tollat vezető *ujjai* is az Ur harcainak, a zsidóság küzdelmeinek voltak irányítva és megihletve.

Utána *Steif* rabbi rövid de annál markánsabb vonásokban körvonalozta a megboldogultnak a vallás megerősítése körül kifejtett hervadhatatlan érdemeit s vigaszul, a megboldogult fiára rámutatva alkalmazza bölcseink mondását, hogy „aki erényeiben és vallásosságában hozzá hasonló fiút hagy maga után, az mintha meg nem halt volna.“

Ezután *Welz* rabbi klasszikus nyelven és mélységes érzéssel telített lendülettel szólott a mennyei gondviselés szeretetéről, amely az embert irányítja még akkor is, amikor a családot megfosztja a javakorban levő fejtől és disztől. Alkalmazta a sirkőre a *meszojro*-t, amely egymás mellé állítja azt a két bibliai mondatot: „nagy kő volt a kutfő száján“ és „e kő, amely emlékként van ide téve, legycn I-ten háza.“ Ami a jelen esetben *R. Arjeh Grossberg*re vonatkoztatva azt jelenti, hogy a szeretetnek, az I-tenfélelemnek *kutfjét* borította el a felállított sirkő, de az utódai, családja, rokonai, ismerősei számára szolgáljon e kő emlékeztetőül a hasonló szellemben való működésre, legyen a szó átvitt értelmében „I-ten háza.“

Ezután *Grosz* budai rabbi a misnával kapcsolatban szellemesen fejtegette az elhunyt életének *eredményét*, amelynek megnyilatkozása nemcsak a tulvilági örök jutalom, a családja kegyeletes érzése és fájdalma

Kitűnő minőségű „HUTTER“ kóser szappan kapható minden fűszer és festéküzletben Gyártja: *Hutter József szappangyár Olajipar részvénytársaság Budapest, Erzsébet-körút 6* Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92.

hanem az egész zsidó közösségre való hatása.

Tizenegy óra körül járt már az idő, amikor főszerkesztőnk, a megdicsőült legidősebb fia a szót megragadta. A heti szidrának ez alkalomra aktuális *agadikus* fejtegetése közepette mutat rá az impozáns siremlékre, s ráolvassa a Szentírás (*Melochim II, 23, 17*) szavait: *מה יקברו איש האשר את הארץ* „tudjátok-e hlvéim, — ugymond — kié e sirkő, amelyet magunk előtt látunk?“ *יקברו איש הארץ* egy I-tenfélő férfiúé a szó legmagasabb értelmében! I-tenfélelem megnyilatkozott otthon a szűk családi körben, ahol gyermekeit a szent hagyományok legpontosabb megőrzésére, a *micvó*-k benső szeretetére *szóval és tettel* nevelte. Ugyanez az I-tenfélelem nyilatkozott meg újságírói működésében is. amelyet a változó életmódja illusztráltan dokumentált. Epen ezért joggal alkalmazható ez alkalomra a midrásnak a múlt heti szidrára való kijelentése: *מה אשר לא כתובה בתורה זו מותר צדיקים* „tudjátok-e mi az a csapás, amely nincs megírva a Tórában s amellyel az Ur büntető keze bennünket fenyeget — a jámborok korai halála.“ A vallásos hit azonban a hetiszakasz szavaival szól hozzánk: „a rejtettek I-tenre tartoznak, aki mindnyájunk irgalmas Atyja, de a nyilvánvalók ránk és gyermekeinkre“, mert valóban ránk tartozik a megboldogult szellemében való továbbműködés.

A 20 pernyi, zokogástól többször megszakított tartalmas *heszped* után felhangzott *Bernát Sámuel* kántor áhitatos „*Kél molé rachamim*“ imája, amelyelleg az emlékezes sirkőavatási aktus befejezést nyert. (A sirkő eredeti héber szövegét és magyar fordítását, a *Jahrzeit*, alkalmával adjuk)

A szentföldi nyomorgókért

Az orthodox központi iroda — amint már jeleztük — héber nyelvű felhívással fordult az ország orthodox rabbijaihoz. A felhívás eredeti héber szövegét lapunk más helyén közöljük, míg rövid magyar kivonatát a következőkben adjuk:

Főtisztelendő Főrabbi Ur!

Két hónappal ezelőtt, Tamuz 18-án tudósítottuk a szentföldi földrengés eseményeiről. Templomok és iskolák összeomlottak ott, a lakóhelyek pedig lakhatatlanná váltak. Sürgős segítségre van szükség, hogy szentföldi testvéreink ne legyenek kénytelenek őszi és téli időben gyermekeikkel hajléktalanul az utcán hálalni. Legutóbbi napokban pedig pontos értesítést kaptunk arról, mennyi az összes kár. A hozzáértők megállapították, hogy legalább 5500 font sterling, azaz 2 milliárd korona kell a legszükségesebb újjáépítésre.

Hőföherre csak Wesilla mos

Nem lehet magyarországi testvéreink érzéketlenséggel vádolni, de meg kell vallanunk, hogy a szentföldi szegények jajkiáltásai nem találtak eddig kellő visszhangra. Más országok *kojlel*-jai tekintélyes összegeket küldtek már honfitársaiknak, másvallásúaktól is jutott pénz a nem zsidók számára, de a Magyarországból beérkezett összeg magyarországi származású testvéreink kárának csupán öt százalékát fedezi. Ami pénz jött, azt kis községek és falvak küldötték. A nagy hitközségek, amelyek gyakran fölösleges fényűző módon építkeznek, nem vettek részt eddig a segély-munkában. Gazdag hitestvéreink, a kiknek házában oly gyakori a felesleges luxus, nem hallgatták meg eddig szentéletű testvéreink felajajdulását.

Felesleges dolog volna emlékeztetni Főtisztelendőségét a szentföldi testvéreink támogatásának vallási fontosságára. Csak egynehány igénytelen utalást akarunk tenni, *Jakoju* ösünk is úgy nevezi

a Szentföldet: „kapuja az égnek“. Bölcs *Selojmo* királyunk is azt mondja a Szentélyt avató imájában: *imádkozni fognak hozzád országuk utján*, amiből bölcseink azt tanítják, hogy összes imáink a mennybeli trón elé a Szentföld utján jutnak. Ezért fordulunk mi mindenkor Jerusolájim felé az imádkozásnál, amint azt Rabbi *Jakoju* Emden imakönyvének csodás bevezetésében fejtegeti. A hírneves Rabbi Avrohom Azüloi pedig azt tanítja, hogy imáink szentföldi hitestvéreink imájával egyesülve és általuk emelkednek az égbe. És volt egy nagyhirű gaonunk, aki azt tanította, hogy ha nem volna tekintettel itteni szegényeinkre, hangsúlyoznánk a szentföldi jótékonyágnak minden más jótékonyágot felülmúló voltát. Mindenki tudja, hogy a Ramba döntése szerint az ünnepek megállapítása csupán a Szentföldön székelt kollégium határozata szerint történhetik, mégha a szentföldi lakosok tudatlanabbak*) is volnának a más országbeli zsidóknál. Így dönt a világhírű Chaszam Szojfer is.

Mindezt gondolják meg hithű testvéreink, amikor a mostani napokban életért, létfenntartásért és bűnbocsánatért könyörögnek. Tárogassák a szentföldi szegényeket, hogy imáink annál eredményesebbek legyenek.

Főtisztelendőségét rendelje tehát el, hogy mindenki, aki a féltelmes szent napokon és az ünnepeken a Tóra elé járul, adományozzon illő összeget a szentföldi segélyezésre. A befolyó összeget szíveskedjék rögtön beküldeni, hogy mi mindjárt továbbíthassuk. Nem kell odáig várni, amíg az

*) Lásd e passzus héber szövegét és — מכתב ברכות 63, *Jevómesz* 122, *Rambam* (*Hilchojsz* *Kidüs* *Hachojdes*, I. perek utolsó szakasza) és *Chaszam Szojfer* *Jojre* *Deó* 252. — (?) — זיוק — Szerk.

egész felajánlott pénz befolyik, hanem minél előbb siessünk segítségül testvéreinknek. E nagy miczvó érdemében boldog és kellemes év jut majd nekünk.

Budapest, Elül derekán.
Az orth. közp. iroda nevében:
Frankl Adolf *Hartstein Lajos*
elnök ügyv. alelnök

Lapunkhoz e héten a segélyakcióra a következő összegek folytak be: *Herskovits Farkas* Edelény 43.86 P (gyűjtés, melyhez hozzájárultak *Szoffer Tóbiás* 9, *Salamonovits József* 5, *Zimmermann József* 4, *Schwarz Albert* 3.18, *Salamonovits Jenő* 2.18, *Lefkovits Miska* 2.10, *Landau József*, *Mogyorós Miska*, *Bogler Ignác*, *Herskovits Farkas* 2—2, *Glück József*, *Reich Henrik*, *Engländer Henrik*, *Krausz Sándor*, *Lichtig Izidor* 1.18—1.18, *Klein Ignác*, *Zimmermann Mór*, *Klafter Mózes*, *Glatstein Ferenc* 1—1, *Ehrlich Dávid* 0.50). *Hauer Lipót*, *Kiskunmajsa* (*Weinberger Bébike* és *Reiss Márton* menyegzője alkalmából 32, többek adománya 10.50) 42.50, dr. *Linksz Izsák* főrabbi. *Köszeg* (hármadszori gyűjtése) 22.20, *Gultmann Nővérek* Budapest 2, *Steinberger Zsigmond* Budapest 1. Összesen P. 111.56. **Az eddigi kimutatásokkal együtt a „Zsidó Ujság“-hoz ezideig P. 418.56 folyt be.**

A „Zsidó Ujság“ továbbra is készséggel nyugtázza a hozzá befolyó adományokat ill. gyűjtéseket, amelyeket, rendeltetési helyére juttatás céljából, az orth. közp. irodának haladéktalanul beszállít.

Iskolakönyvek

az ország összes iskolái részére kaphatók

Müllernél, Laudon-u. 2.

Talészim. Machzoirim. Szeferim.

Siremlékek

bel- és külföldi márványokból, legolcsóbb árban részletfizetésre is kaphatók,

Eichbaum Mór sirkőgyáros

okleveles kőfaragó mester

Budapest, V., **Pozsonyi-ut 1—3.** Telefon T. 246—74.

Tervrajzok díjtalanul. — Ciklop lépcsők és mindennemű kőfaragó, szobrász és márványmunkák.

A sófár szava

Irta: SCHWARZ JÓZSEF, nagyváradai rabbi

Amióta elhangzott a szent Tóra szava (Móz. II. XIX. 5.) „és lesztek az én kiválasztottaim mind a népek közül“, hálát adunk a Teremtőnek, amiért kiválasztott bennünket és nekünk adta az ő Tóráját. Ennek immár 3239 éve és a zsidóság azóta szeretettel, soha meg nem szűnő hűséges ragaszkodással igyekezett megtartani a szentírásban rá rótt kötelezettségeket. Különösképpen áll ez a sófárúvás parancsára, amely parancsot a zsidóság mindig valami megkülönböztetett szeretettel teljesítette.

Tudatában annak, hogy „ma törvény elé áll az Ur minden teremtese“ és az ítélőszék elé áll, hogy számot adjon mindarról, amit egész éven át cselekedett, tudatában annak, hogy ezen szent ünnepünkön dől el, hogy ki éljen és ki haljon meg, ki legyen szegény és ki váljék gazdaggá, ki merné bátran állítani: „megtettem mindazt, ami kötelességemmé tétetett“. Mindenki köztünk tudja, hogyan töltötte idejét, hogyan tett eleget a *miczvok*, *toratanulás*, *imádkozás* és *jótekonyság követelményeinek*, mennyire volt igazságos üzleti érintkezéseiben. Ki mer bátran, félelem nélkül a Teremtőnk ítélőszéke elé állani?

Jojm terűd *jihje lochem*, a sófárúvás napja legyen nektek, mondja a szentírás. És miért kell nekünk ezen napon megfujni a kürtöt? Bölcsseink tanítása szerint ez emlékeztet bennünket arra a nagy napra, amikor mi zsidók a Szinájhegy lábánál állva fogadalmat tettünk, hogy meglesszük mindazt, amit a Mindenható nekünk parancsolni fog és meghallgatjuk a parancsait. (Móz. 2. XXIV. 7.) És akkor a föld is megremegett 400 mérföldnyi körletben. Emlékeztetni kívánjuk a sófárral, ami jószágos I-tenünket arra a nagy szeretetre, amit velünk szemben akko: tanusított és kérni, hogy kegyességét ma se tagadja meg tőlünk.

Egy régi zsidó példázattal kívánom ezt röviden megvilágítani. A király esküvői ünnepségén a legnagyobb művészek igyekeztek őt különféle hangszerekkel felvidítani.

Különösen egy dal tetszett meg a királynak. Egy idő után a királynő kegyvesztett lett nála. A királyné szerette volna magának a király kegyét ismét megnyerni, mire egyik jóakarója azt ajánlotta, hogy valamiképp próbálja meg ugyanazt a dalt, amelyet esküvőjük alkalmával játszottak, a király előtt ismét eljátszatni s ezzel emlékezetébe idézni az esküvő gyönyörű érzéseit.

E király a mi Mindenható I-tenünk aki „*veéaszlich li leajlom*“ eljegyzett bennünket magának és a Szinájhegynél esküdtünk neki örök hűséget. Sajnos, mi nagyon hamar megszegyük az esküt, amiért azután elkergetett bennünket a szent lakhelyéből. Ezért fujjuk mi ma a sófárt emlékeztetni I-tenünket arra a fogadalmunkra, hogy „meglesszük mindazt, amit a Mindenható nekünk parancsol.“

Kérjük a mi jószágos I-tenünket,

Vegyes-házasságok

— Levél a szerkesztőhöz —

Az orthodox sajtónak kötelessége feljegyezni minden bajt, a melynek okozója: a *neológia*, azaz azon irányzat, amely kárisz, sabbosz, tefilin, tóratudás nélkül képzel el zsidó „vallást“, amelynek főmegnyilvánulása a mázskirban, az ünnepi templomlátogatásban és a jótekonyságban merül ki. A *neológok* mint egyének a mi testvéreink, de a *neológia* mint elv a legnagyobb ellenségünk.

Mindezt azért mondom el, mert a magyar statisztikai hivatal legutóbbi közleményéből látom, hogy milyen óriási a keresztény-zsidó vegyes házasságok száma. Erről

nem világosítják föl neológ testvéreinket az ő vezetőik. Pedig a vegyes házasságok a s'mad legkényelmesebb előfokai. A multkor a statisztikai hivatal kimutatta, hogy az utolsó 5—6 év alatt *huszezer zsidó hagyta el hitét*. Feltéve, hogy a statisztikai hivatal ötven százalékban nagyított, akkor is még elég ok van a megdöbbenésre. Erről a tényről keveset beszéltek neológ közéleti- és sajtó-körökben. Pedig a vegyes házasság még veszedelmesebb az egyenes kitérésnél. Amíg nem volt Magyarország megengedve a keresztény-zsidó házasság, — aránytalanul kevesebb volt a

ZSOLDOS magántanfolyam

VII., Dohány-u. 84. — Telefon: J. 424-47.

Előkészít középiskolai magánvizsgálatra.

SIRKÖVEK
a legolcsóbb árban kaphatók

מזנות

Adler J. SIRKÓRAKTÁRÁBAN
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 7. SZÁM.
Szombat és ünnepnap zárva.

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körut 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

fogadjon bennünket ismét vissza és mi igérjük, hogy eskünhöz hiven fogjuk őt a jövőben szolgálni.

„Kürtfúvás emlékezte legyen nektek“, mondja azonban a szentírás, vagyis ne csak a Teremtőnk emlékeztessük a Szinájhegyi kinyilatkoztatásra, hanem a kürtfúvás emlékezte legyen nekünk is. Emlékezzünk mi is az esküre és tartsuk azt meg, legyünk jó zsidók és akkor „Isonó tojvó tikoszévu“. Ő meg fog bennünket áldani minden jóval, hosszantartó boldog élettel.

Wesilla mosás a legideálisabb

s'mad. A kitérésre nehezebben határozta el magát a zsidó, mint az azt eredményező vegyes házasságra.

A fájdalmas jelenség visszhangoztatja számunkra a bibliai átok, a „tojchóchó“ szaveit: „Bonechó ünvojszecho neszünimleam achér“ „fiaid és leányaid idegenbe kerülnek, szemeid epedve néznek utánuk s nincs hatalom kezében“. Igen: nincs erkölcsi ha-

talom, mert azt csak a szülők vallási élete adhatta volna meg. Ha a *neológok vezetői nem fujnak riadót e jelenség miatt, harsojjon legalább az orthodox táborban a sófár s hangoztassa riasztóan*; „Ime, ide vezet a neológia, amely elhítteti magával, hogy lehet zsidó vallási élet, vallási gyakorlat, zsidó hagyományos törvények és szertartások nélkül.“
L. H. (Sátoraljaújhely.)

תרפ"ח = (5.)688

Mindnyájunk szívéből szól az ima, amelyet Roshasonó beköszöntésekor mondunk és amelynek ismétlődő refrénje: „*tichle sonó vekilkejszeho, tochel sonó üvirchojszeho*“, tünjön az elmúlt év *bajaival*, jöjjön az új év *javaival*. Hinni szeretnők, hogy így lesz. Ezt az új év megjelölése is bizonyítja. Ha a héber betűk szám-beli értékét vesszük, akkor egy csomó jókivánság, üdv-ígéret fejezhető ki oly héber szavakkal, amelyeknek betűbeli számértéke 688.

Weisz Z. L. a bonyhádi orth. hilközség metszője 31 ilyen u. n. p'rat-ot küldött be hozzánk.

Technikai okokból nem közölhetjük az összes szellemes, héber írásait. Annyit mindenestre kivehetünk belőle, hogy a Népszövegnek kátyuba jutott kocsija mégis ki fog evickélni a béke sima útjára, mert ime a két héber szó: שלום הדין (új béke) számbelileg 688-at jelent. Remélhetjük az emberiség javulását is, mert „*jesá korojv*“ (közeli üdv), *ruach daasz* (a tudás szelleme) az új év számait foglalják magukban. A jobb világ Izraelre is fényt vet majd, nemcsak azért, mert

Tojro ojz

(a Tóra hatalom) = 688, de mert 688 at kitevő betűkből tevődik össze a, következő jó kivánság is: כה ישראל יונם (ekkor gyűjtetik össze Izrael). Egyénileg is minden jót várhatunk, mert az „*ujjongás szíve*“ héberül לב ששון a mostani évre céloz. Vagy ki nem szeretné, hogy az újévben megvalósuljon rajta „*kol parnoszo tojvo ürchovo*“ (minden tekintetben jó és dus megélhetés)

chajim v-ojser v-chovajd (élet, jólét, tisztelet),

tén lonü lechem v-chajim (adj nekünk életet és kenyeret); már csak azért is, mert mindegyik kivánság szám-summája 688, tehát az új évé az 5688. esztendőé, a melynek megjelöléséből az ezreket elhagyjuk, zsidó szokás szerint. És hogy ez így lesz, azt onnan is sejthetjük, hogy ama óhajunk „*Ő könyörölni fog az égből*“ héberül 688 számértékbe foglalva ugy hangzik: משמים ירחם. Ugyanilyen áldást ígérnek a Schwarz Zsigmond kisvárdai is.

GAL

Nagyságos Asszonyom! Értesítem, hogy parókakészítést és fésülést ezentul is jutányosan elvállalok és hívásra házhöz jövök. — Szébbnél szebb parókák raktáron. — Budapest, IV. kerület, Múzeum-körut 2. sz.

WEISZ MÓR

orth. כשר sütődéje, keksz teasütemény és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob-utca 22.

FIÓKÜZLETEK: Akácfa-utca 27. — Vörösmarty-utca 25. — Telefon: József 422—65.

Ünnepek előtti napokon nagy barchesz-vásár. — Cukrászkülönlegességek.

En is csak „Dr. Oetker“ félesütőport használok!

A 126 receptet tartalmazó könyvet kívánatra ingyen és bérmentve küldi DR. A. OETKER, Budapest, VIII., Conti-utca 25. szám.

Adakozzatok a Tomchè Jesivosznak!

Az Eszrog-kérdéshez

Pápáról kapjuk a következő levelet:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

«Eszrogim Szükség előtt és Szükség után» c. cikkére elmondom tapasztalataimat, hogymiért nem veszik az Eszrog Jiszróel eszrogokat olyan szívesen, mint a Görögországból származókat.

Mikor az ember elmegy az eszrog-kereskedőhöz, elébe teszi mind a kétfélét, úgy az Erecz Jiszróelből származókat, mint a görög eredetűket és rendszerint az utóbbiakból választanak, mert ezek sokkal szebbek, tetszetősebbek, úgy alakra, mint színre és kifejlődöttebbek s minthogy nálunk az a szokás, hogy mutogatják, sőt hivalkodnak vele, hogy kié szebb, hát legtöbb esetben a nem Erecz Jiszróelből származót választják és veszik, ezért fogy abból el több.

Mindaddig tehát, míg nem tudnak olyan szép példányokat Eszrog Jiszróelből is importálni, mint a görögöktől, csak «jambor óhaj» marad, hogy a szentföldieket kell előnyben részesíteni.

Azonban, hogy ezt elérjék, oda kellene hatni, hogy Erecz Jiszróelben a tenyésztésre és termelésre olyan nagy súlyt helyezzenek, hogy szép példányokat szállíthassanak, akkor szívesen fogják venni és ott is lukratív jövedelemre tehetnek szert! Erre törekedjenek, akkor lesz siker!

Erecz Jiszróéli.

* * *

A levélíró által felhozottak csak megerősítik fejtegetésünket. Nézetünk szerint vallási vezetőinktől függ, hogy 1—2 évig ne hivalkodjanak az eszrogok szép színével, hanem a miczvo szépségét (anvéhü, hisznoe be-miczvojsz) találják a szentföldi nyomorgók segítségével, ami úgy mint életmentés és úgy is mint „jistiv

Erecz Jiszróel“ (a Szentföld lakottá tétele) felér a kis miczvobeli hivalkodással. Az eszrog-kultúra Erecz Jiszróelben csak úgy fog kifinomodni és fejlődni, ha kereslet lesz utána. Minekiünk a jövőre érdekében egy kis áldozatot kellene hozni.

Templomi szokások a spanyol-ritusu zsidóknál

Kezünkbe kerültek Jugoszlávia fő-rabbijának dr. Alkalaynak feljegyzései a (spanyol ritusu) szefardok imarendjéről. Egnéhány részletet kiirunk.

Ha Rojshasonó szombatra esik, akkor a maariv-imát nem kezdik l'chü neranneno-nál, hanem miz-mojr ledóvid-nál.

A semojne-eszré előtt nem tik'üt mondanak, hanem „üvejojm szimchaschem“ kezdetű bibliai posztókat.

Rojshasonó esti üdvözet: „tízkü lesónim rabojsz“ (Érjetelek el sok-sok esztendő). Ovinü malkénü-t szombaton is mondanak, épügy düchon-t is. Cojm-gedajjokor mincho-kor nincs maftir. Ép így más böjtnél sem.

Kidüst sohasem csinálnak a templomban, „vejiten lecho“-t sem mondanak, csak otthon.

Hosano-rabó napján a halál után mondják a hajsáno-kat.

Nincs mázkir és Kojheleszt nem olvasnak, épügy jküm pürkont és ov-horachmimót sem. Nem „borchi nafsit“ mondják, hanem a temanjo-apét. (119. zsoltárt.)

Jom-kipür kotajnt sem tartanak a szefardok.

Belgrádban Susanpürimkor is olvassák a megillót berocho nélkül. — Ömerszámlálás havdolo után. —

Egy régi, jó menetelű **kávémérés és bodega** betegség miatt 85 millióért berendezéssel együtt **eladó** a város legforgalmasabb helyén. — Cim a kiadóban. :: ::

Nincs szijum erev peszachkor, minden elsőszülötteknek böjtni kell. — Megillasz Rüst olvassák mindkét nap Sevüoszra felosztva.

Tisóbeov-kor előbb mondják a kinojsz-t és csak azután tóraolvasás.

Egész Elül hónapban kelnek szelichosz-hoz. A szelichó mindig ugyanaz, csak a pizmojn változik. Egész éven át mondják a „ledóvid hasém ojri“-t.

Amint ebből is kiténik, a szefardok minhogjai egy részét a chösizdok követik, míg a nem-mondás (jektüm-pürkon, ov-horachmim) szokásai neológ minhogok lettek.

Binder Matild
Hárshegyi gyermek-
Holzspach **otthon** Vadorzó-út
megálló. 4. sz.
Elvállal már 2 éves kortól gyermekeket, okleveles tanárnő, tanítónő és vizsgázott gyermekápolónő által való taníttatásra, nyilvános jogu iskolákban való levizsgáztatásra, nevelésre és üdülésre. Különleges hizókurák. Gyenge betegségből fölépült vérszegény gyermekek áldása. Állandó orvosi ellenőrzés! — Főorvos: dr. Lehotay Károly. — Mérsékelt árak. Télen-nyáron nyitva. — Tel. Zugliget 843—18.

Képviselőt adunk az ország minden községében és városában üzlettel vagy lakással bíró megbízható egyénnek

KIRALY GOZMOSÓDA RUHAFESTO ÉS

Vidékre külön postaosztály.

VEGYTISZTÍTÓ

Magánosok megbízásait is a legrövidebb idő alatt teljesítjük.

Budapest, VII., Király-utca 15. szám. — IV., Magyar-utca 6. szám.

Szabónéknak, szabónak nagy árendemény.

Szüntessék meg a razziázást!

A magyar zsidóság a legnagyobb izgalommal figyeli, hogy azok a razziák, melyek először Szerencsen, azután Abaujszántón olyan bántó külsőségek között zajlottak le, tovább terjednek és jelenleg Szabolcsmegye területén folytatódnak. Legutóbb Nagykállón tartottak ilyen razziát.

Nem hallgathatjuk el aggodalmunkat, hogy egészen különös hatást tehet az egyes vidékek lakosságára, ha látja, hogy a szakállas embereket megállítják az utcákon, csendőrök közreveszik és az egész falun végig kísérik őket, ha beidézik a rabbikat és végig vizsgálják a talmudiskolákat.

Aggodalommal látjuk továbbá,

hogy ezek a razziák éppen most kezdődnek újra, mikor a zsidóság legnagyobb és legszentebb ünnepei felé közeledik. Kérjük a kormányt, hogy főünnepeink beköszöntése előtt feltétlenül és minden körülmények között szüntesse be ezt a razziázást, mert kimondhatatlan hatást váltana ki, ha akár az ünnepek áhítlát zavarnák meg, közigazgatási tulbulgósággal, akár csak a hívőknek abban a nyomasztó lelki hangulatban kellene a zsidóság legmagasabb ünnepeit eltölteni, hogy a fejük fölött fenyegető közigazgatási eljárások és kínos igazoltatások kényelmetlensége lebeg. Szüntessék tehát meg a razziázást!

Sussmann rabbi szentföldi utinaplója

Tisztelettel közöljük, hogy főtisztelendő Sussmann Viktor rabbi ur, szentföldi utjáról vezetett utinaplójának kiadási jogát, egyelőnkre ruházta át, azon kikötéssel, hogy a tisztá jövedelmet a szentföldi „Kojlel“ céljaira kell fordítani. Rabbi ur ezen nemes intencióját részünkről tetéztük azzal, hogy mi a befolyó bruttó összeget, a „Kojlel“ javára felajánljuk. Ennek megfelelően e szép kivitelű könyvet oly minimális árban szabtuk meg, hogy ezáltal e rendkívül érdekes és értékes feljegyzéseket mindenki számára hozzáférhetővé tegyük. Aki e könyvet megveszi, nemcsak nagyfokú élvezetet szerez magának és alapos informáltságot kap a hithű zsidóság szentföldi helyzetéről, hanem az érte adott teljes összeggel egyben hozzájárul az épp most a földrengés által oly érzékenyen sújtott és annyira reászoruló szentföldi testvéreink felsegítéséhez is. E könyv Jomkipür után jelenik meg, azonban ezen akción gyors és eredményes lebonyolítása érdekében kívánatos volna az összes hitközségek Erecz Jiszróel gondnokai és testvéregyesületeink szíves és határozott támogatása, még pedig oly formában, hogy hitközségi tagjaik arányszámában példányainkat átvegyék és az érte járó összeget postatakarékszámánkon átutalják.

Miért is tisztelettel bátorodunk a t. gondnok urakat és testvéregye-

sületeinket felkerni, hogy ezen szentföldi jótékony-akciónban bennünket támogatni szíveskedjenek. E héten leszünk oly bátrak b. címükre megrendelő lapot küldeni, melyet kérünk címükre kitöltve haladéktalanul vissza származtatni, hogy a példányok még Szükség előtt szétosztásra kerülhessenek. A könyv ára 80 fillér, viszonteladóknak 50 fillér, felülfizetéseket köszönettel vesszük és a „Zsidó Ujság“-ban nyulátzunk. Magánosok rendeléseit, akár egy darabot is, szívesen küldjük és az érte járó összeget kérjük a könyvhöz mellékelni csekklapon átutalni.

Orth. Izr. Ifjak Önképző Egyesülete „Tiferesz Bachurim“

Bpest, VII., Kazinczy-ucca 52—54.

Márton Jenő fiuinternátusa

Budapest, VI., Andrássy ut 95 (Villasor) — Telefon 125—43.

Nevelőintézet bennlakó, féligbennlakó és bejáró elemi-, közép-, polgári- és felsőkereskedelmi iskolai tanulók számára. Kny. XIX. tanév. Nyilvános iskolai növendékek és magántanulók még felvehetők.

Értesítjük

t. vevőinket, hogy az őszi időjárás beálltával a virsli és kolbászárak ismét szállíthatók. — **Szafaládé-kolbász-Ráber**-ből álló **5-kg-os** (bruttó) postacsomag, **P 11.70**. Franco csomagolás, franco portó. Még ma tegyen egy próbarendelést és állandó vevőnk lesz. —

SKREK LIPÓT

orth. כשר szalámi és kolbászárugyár

Budapest, Dob-u. 27.

Telefon: József 424—17.

Sürgöncim: „Skrekszalámi“.

Aguda nagygyűlés Krakkóban

— Saját tudósítónktól. —

Az „Agudasz Jiszroél“ orth. világ-organizáció végrehajtóbizottsága a múlt héten a világszervezet elnökének dr. Pinchas Cohn bécsi rabbi elnökle mellett Krakkóban ülésezett. Többek között megjelentek: *Rosenheim, Holländer* (Frankfurt) *Pappenheim, dr. Deutschländer* (Wien), a lengyel tagok közül a szemj-képviselők: *Kirschbraun, S. M. Lewin, Friedman, Horovitz* rabbi és Lewin, a rzeszowi főrabbi, továbbá egész sora a személyiségeknek Németországból, Angliából, Hollandiából, Csehszlovákiából és Amerikából.

Elnök rámutatott az Aguda által elért internacionális politikai sikerekre. A palesztinai hitközségi szervezet ügyében — ugymond — az Aguda a cionistaszervezettel szemben orthodox szempontból fontos módosításokat eszközölt ki az Angol nagyhatalomnál.

Az ülés második napján az elnök a zsidóknak az egyes államokban való jogi helyzetével foglalkozott. Hosszabb tanácskozás után a konferencia *Kirschbraun* szejm képviselő prozociójára elhatározta, hogy a végrehajtóbizottság kebeléből politikai bizottságot küld ki, amelynek feladata a zsidók jogait védeni oly országokban, ahol zsidók nagyobb tömegekben laknak. A bizottságban helyet foglalnak többek között *Rosenheim* (Frankfurt), *dr. Goodman* (London) és a rigai rabbi, *Dubin* szejmképviselő.

A palesztinai zsidó belpolitikai ügyekre vonatkozóan a bizottság úgy határozott, hogy felszólítja a Szentföld összes vallásos zsidó lakóit, egy egységes független orthodox szervezetbe való tömörülésre és e célból az Aguda delegációt is meneszt Palesztinába.

A szigeti templom-barakk

(A „Zsidó Ujság“ tudósítójától)

Máramarossziget chósizid-zsidóságának tekintélyes vendége volt e héten. *R. Chajim Hager* ottyniai rebbe látogatott el Máramarosszigetre hivei és rajongói kérésére.

Érdeemes ez alkalommal megemlíteni, hogy a rabbi-család nagy szerepe a chósizid-zsidóságban a *Baal Sém* idejéig nyul fel. A család őse *R. Koppel, Kossow* városából a *Baal Sém* tanítványai közül való volt. Ennek fia *R. Mendel*, utána következték *R. Chajim*, majd *R. Mendel*, aki *Wisnicz*-be tette át működése helyét. Ennek fia *Bórruch* és *R. Bórruch* fiai közül az egyik a Nagyváradon tartózkodó *R. Jiszroél wisnicz*i rebbe és a másik a szigeti vendégrabbi: *R. Chajim*.

Nagy ünnepekkel és nevének kijáró tisztelettel fogadták Máramarosszigeten. Egy hive az *Asztalos Sándor-utcában* óriási költséggel hatalmas templom-barakkot épített fel, mert előrelátható volt, hogy a szombati i-tentiszteleten egyik templom sem lesz megfelelő a hívők ezreinek befogadására. A rabbi 30 tagu ki-

séretével jött. A péntek esti templomozás áhítatosságában és emelkedettségében a szigeti zsidóság ünnepi eseménye volt, majd az ezt követő vacsora a hajnali órákba húzódott el.

Vasárnap óriási, ezrekre rugó tömeg kereste fel a tudós rabbit, panaszevő, tanácsot kérő emberek tömege. A városban szétéber, hoszszában beszéltek a csodákról, amelyek a rabbi életét övezték. Így elmondta egy chósizid, hogy 15—20 évvel ezelőtt a rabbi súlyosan megbetegedett, úgy, hogy menthetetlennek látszott. Az orvosok, h res professzorok lemondtak a nagybeteg életéről. Ekkor váratlanul egy fiatal és ismeretlen orvos jelentkezett, aki vállalkozott arra, hogy a rabbi életét megmentse. Vállalta az operációt, amelyet mindenki elzentsz, csupán a tudós rabbi vállalta a műtét kockázatát. Az operáció sikerült, a rabbi rohamosan felgyógyult, a fiatal orvos azonban két nappal az operáció után meghalt. Mint az elbeszélő hozzá tette — csak azért született, hogy a rabbit megmentse az életnek.

A Rebbe Roshasonó-ra természetesen már otthon lesz Ottyniában.

Magyar. Kir. Osztálysorsjáték
Egyetlenegy sorsjeggyel nyerhető szerencsés esetben

500.000

pengő, és pedig a jutalom

300.000

pengő, a főnyeremény

200.000

pengő,

összesen 40 000 nyereményt, több mint 6 millió pengő készpénzben sorsolnak ki az új sorsjátékban.

Sorsjegyek hivatalos árai osztályonként:

Egész	Fél	Negyed	Nvolcad
20 P.	10 P.	5 P.	250 P.

Minden második sorsjegy nyer!

Huzás

kezdődik október 22-én.

Sorsjegyek az összes árusítóknál.

Új év! Új szerencse!

Nagy szerencse érheti Önt az újévben, ha nálunk vesz részt az osztálysorsjátékban.

Főnyeremény szerencsés esetben

500.000 pengő

Rendeljen tehát sorsjegyet

Weisz Béla és Tsa

bankház, főelárusítónál

Budapest, Dob-ucca 9.

Sorsjegyárak osztályonként:

Egész	Fél	Negyed
20 — P.	10. — P.	5. — P.

Huzás október hó 22. és 25.

Szombat és ünnepnap zárva.

A tiszessülyi orth. hitközség pályázatot hirdet metsző-hitoktatói állásra. Pályázótól megkívánatik három elismert rabbtól kaboló. Fizetés: lakás, évi 30 q fán kívül megegyezés szerint. Utí- és költözködési költséget csak a megválasztottnak, egy évi ténykedés után térítik meg. Ajánlatokat kor. családi állapot és kabolómásolatokkal. Az állás azonnal elfoglalható.

A központi iroda héber felhívása a palesztinai segélyezés tárgyában

ב"ה
בבית ה'הנהצ' וכו' שליט'א!

אחד שהדרג'צ' נ"י הן הנה עוד בקול החור שלנו מיום ב' מטות חי תמו הע'למ' לקול האסון הנורא אשר יצא על אחינו וישיבי ארץ הקדושה תובב'א מפאת רעידת הארץ פעמיים, אשר נהרסו ונתרועעו רובי בתי כנסיות ודבתי מדרשת ות'ת שלהם, ובתי דירותיהם, וגם אלו שלא נהרסו נפרצו ונתקלקלו עד שהוא סכנה לדור בהם, כרווא בחיל קראנו לכל הרבנים העומדים בראש מחנותינו ולראשי הקהלות לבקש ולעורר את אחי' נדיבו עם לחוש לעזרת ה' להאומללים האלו בא"הק במהירות היותר האפשרי למען יוכלו לבנות הנהרסות ולחזק הכותלים הנכשלים עוד טרם ימי החורף הבע'למ' למען לא יהי מוכרחים להתגולל עם נשיהם וטפיהם בכפור וקרה על פני הוצות. ועתה כמעט ב' ירחים עברו והמעט הוא אשר הגיע עדינו עד כה לתכלית הגדול והנחון הלזה, אשר בינתיים כבר השגנו מראשי ומנהיגי כוללינו שם בא"הק את אשר שלחו לנו שומא מהבונים הבקיאים מאושר ומקויים מהערכאות, שלבנות הבתי כנסיות ובתי מדרשות ובנינים הנהרסות ולתקן בדקי הנפרצות שידי' יכולת עכ"פ לשמש ולדור בהם בלי סכנה חי' יעלה לסך 5500 פונד שמעריינו (ערך שני מיליארד קראנען שלנו).

הלילה והלילה לנו להוציא דיבה חי' על אחי' פה במדינתנו כאלו המה מעלים עיניהם בשאט נפש מאחיהם העניים היושבים על התורה והעבודה במצור ומצוק על אדמת הקודש הנושאים כפיהם בתפלה לאבינו שבשמים בעד טובת אחיהם מארץ מולדתם, אשר רק לנו ולתמיכתנו עיניהם צופיות, כי הלא לא נעלם מאתנו מעמד ומצב הרע של הקהלות והיהודים במדינתנו, אבל עם כל זאת רוח בטנינו היא תציקתנו להגיד את אשר עם לבנינו כי בושט פנינו תכוסה לבחון ולראות כי קול צעקת אחי' מא"הק לא הכה שורש עד כה פה במדינתנו, ממדינות אחרות מיהרו ושלחו להחזקת כולליהם השונים סכומים גדולים ומסוימים, וגם הבעלי דתות זולתנו שלחו לאנשי דתותיהם הניזקים גם כן שם בא"הק תמיכה גדולה, ורק אחי' ממדינתנו שם לא השיגו עד כה מאתנו רק ערך חמשה למאה מההיוק הגדול שהי' להם, והורה מעט מועיר הנקבין ונשלח עד כה הוא רק מהקהלות קטנות והכפרים, אבל הקהלות הגדולות אשר גם בעת לעת הצורך יתקנו ויפארו בניניהם בפאר וכבוד הרבה יותר מההכרה העלימו עוד עינם לקחת חבל בתוך העזורים ותומכים ברכים הכושלות, וגם הבע"ב הנגידים וגבירים אשר לא ימנעו מעצמם ומבתיהם כל עונג ומותרות, עתה יעמדו מרחוק ויאטימו אוניהם לצעקת שבר אחיהם בא"הק אשר בצלם ובזכותם אנו חיים, וכאם כי הוא רק למותר מצדינו לעורר את הרבנים הגדולים והצדיקים שרי התורה העי' על גודל והשגבת ענין תמיכת אחי' וישיבי א"הק נרמוז רק על איזה פרטים, נדלה חספא וכח'דרג'צ' נ"י ימצא מרגניתא תחותי' אבינו הוקן יע"א ע"ה אמר, וזה שער השמים" והחכם מכל אדם שלמה המע"ה בתפלתו אמר, והתפללו אליך דרך ארצם" ומה דנו כחז"ל ה"ק במס' ברכות שכל התפלות מכל העולם דרך ארצנו עולים לשוכן בשמים, ומפאת זה אנו במדינות אלו בחז"ל בתפלותנו פונים לצד מזרח, כאשר יבאר זאת בארכוב הרה"ג יעב"ץ בהקדמה הנפלאה של סידור תפלה שלו, והה"ק המפ"י מהר"א אוללאי זקנו של החור"א ז"ל בספרו חסד לאברהם מפי ספרים וסופרים ומאשר מקובל אצלו האריך למענתו, כי כל התפלות של חז"ל מתעטפים ומתלבשים בתפלות של יושבי א"הק וכאמצאותם ועל ידם עולים הרמתה וגם מכאר ומכרז שאחבי' הדרים שם בא"הק (אם אינם כופרים ומכוחשים בעיקרי ויסודות האמונה ועוברים על תורה ומצו' בודון ושאט נפש חי' כאלו אשר חדשים מקרוב באו שמה) המה נקראים צדיקים ובזכותם ועל פיהם תורתם ותפלתם אנו חיים בחיול, וגודל ענין נתנת צדקה לאחבי' היושבים על התורה והעבודה על אדמת הקודש כבר נתבאר למדי מהגדולים וקדושים שוכני ערן בכלל, ובפרטות ביאור זה כל צרכו הגדול המפ"י המניח ז"ל בספריו, ומסורת בידינו מאחד קדוש מדבר, כדור שלפני לפנינו כמאה הקודמת שלוקי' לנו עליו דוי ונפשו חסה על העניים והאביונים ל"ע שבתוכינו חי' מכאר ומגלה גודל ערך מצוות צדקה ליהושבים על התורה

(A központi iroda héber felhívásának folytatása.)

בא'הק, וכמה נפיש חילו ופעולתו של צדקה זו לפעול ולתקן הכל. אבל למען לא יקפצו ידם מאחיהם האכזרניים פה מכל וכל הוא מחדש. ולא נעלם ונכסה מ'הדר'ג נ"י דברי מאור עינינו הרמב"ם ז"ל כי קביעות הריה והמועדים תלוי בבניד שבא'הק, וכן מביא רבינו בחי' ז"ל פ' אמור בשם פרקי דר'א שאפילו חכמים וצדיקים בחייל ורועי בקר בא'הק אין מעבירין השנה אלא ע"י הדיוטות שבארץ. וכן העלה לפסק הלכה רבינו הגדול מר"א דארצינו החת"ם ז"ל בהש"רת שלו.

ועתה עתה אני באים בתור השומרים כרם בית ישראל טבא במדינתנו יצו לעורר את מנהוגי ורועי ישראל שלא להשות ולשום יד לפה לעת מואת אשר כל אחד מאחבי אשר לא שקעה עוד וראת ה' מלבנו ומאמין באמונת אלקי אומן ובתורה הקדושה ומסורה עושה חשבון הנפש ומכין עצמו לימים הקדושים אשר לפנינו הבאים עלינו ועכ"י לטובה לבקש כפרה סליחה ומחילה. כתיבה וחתומה טובה היום ובריאות פרנסה והצלחה וכל טוב לעצמו ולאנשי ביתו להזכירם ולעוררם לפרוש ולהאציל ממתנת ידם לאחבי מדינתנו הושבים על אדמת הקודש. להיות לעזרתם בישועה מסויימה למלאות נוקם הרב, כי רק בזה יאותו ויתרצו לפני ארון כל שיקבלו תפלתם ויתכללו בתוך תפלתם שם בא'הק באם לא יעלימו עינם מאתם, ועל ידי הרחמנות על אחיהם אלו שלוחי דידן שם לפני שער השמים יעוררו הרחמים העליונים וימצאו חסד וחנינה ויתמלאו כל מבוקשם לטובה אכ"ר.

והנה לא לבד לאלו אשר עד כה עמדו מרחוק ולא לקחו הכל במצו' הגדולה והנשגבה התמיכה המבוקשת. אנו קוראים בחיל למהר ולהחיש בעזרה כבירה, אלא גם לאלו אשר הרימו תרומה קטנה כבה, אנו כופלים בקשתינו שיקיימו ויתן ויחזור ויתן למען נוכל למלאות במהירות את הנצרך בנחיצות רבה. והצעתנו היא שמתחלת ימים הק' הבע"לש עד גמר כל הימים הטובים אשר לפנינו לטובה. יהי נפקד מטעם הה"ג האב"ד נ"י ומטעם ראשי ומנהוגי הקהלה שכל העולה לתורה יהי החיוב נטל עליו לנדור נדבה הגונה לתכלית הנשגב הזה. וזה יהי הוב בכל כתי כנסיות ובתי מדרשות וגם בבתי תפלות אשר המה רק בימים הקדושים, ולמען שלא ישארו הפשי ממצו' גדולה הלזה אשר ראוי היא להיות עלינו למגן ומחסה בימי הדין והמשפט, אלו אשר לא יגיע להם חלק בהעליות הצומצמות בימים הקדושים והטובים אשר לפנינו, יעוררו אותם באמצעות כרוז שיוגשו נדבותיהם ותרומת ידם לצדקה זו להח"ג האב"ד נ"י או לרה"ק עם רשימת שמותם ושמות ב"ב, ואנו נגיעם במקדם האפשרי לא'הק שיתפללו שם עבורם במקומות הקדושים.

ומיבטחים אנו ברוב צדקתו ויראתו המהורה של הדר'ג נ"י, כי יעשה כל מה שביכולתו בן שם במקומו ובהגליל הסמוך לו לעורר בקול הוצב להבות אש וברוח מבינתו בדברים המתקבלים על הלב, לבבות המהורים של אחבי רחמנים וגומלי חסדים שכולם ורצו יעשו ויחישו לתת נדבות הגונות למען עוד בעתו וזמנו יהי היכולת לבנות הנהרות ולתקן הנפרצות וגדול המעשה מהעשה. והמצוה הרובה והנשגבה הזו תגן עלינו שכולנו נחי' נכתבים ונחרמים לאלתר לחיים טובים ומתוקים אכ"ר.

ועוד זאת בנא ובבקשה שכל כסף המקובץ וניתן יגיעו אלינו קמא קמא דמטי לידם במהירות האפשרי גם טרם שיהי' נקבץ הכל ביחד, למען נוכל שולחם לא'הק מהר שיח"א ביכולתם למהר מלאכת התיקון כמועדו טרם יתחילו ימי החורף.

בד"ש כהדרנ"צ נ"י ובברכתנו ברכת כוה"ט כספרן של צדיקים אכ"ר.

הגנו פה ע"הב בודאפעסט, א' לס' השקיפה ממעון קדשך י"ד אלול תרפ"ז לפ"ק.

בשם כולל שומרי החומות בא'הק תובב"א

בעד לשכה המרכזית:

ה"ק אברהם מ"ש פראנקל

ראש לשכת המרכז

היום אלעזר הכהן הארטשטיין

מישנה

HIREK

NAPTÁR

Sabbosz **Niczóvim**, Elül 27
Sabbosz kezdete (Bpesi) 5 ó. 35 p.
" kimenetele " 6 " 20 "

Kedd, szerda: **Roshasonó** 5688.
Jomtov kezdete (Bpest) 5 ó. 30 p.
" kimenetele " 6 " 15 "
— Csütörtökön: **Gedalja** bõjtje. —

Sabbosz-Süvő **Vajélech**, Tisri 5.
Sabbosz kezdete (Bpest) 5 ó. 25 p.
" kimenetele " 6 " 10 "

Csütörtök (okt. 6): **Jomkipür**
Ünnep kezdete (Bpest) 5 ó. 15 p.
" vége " 6 " 05 "

A „Zsidó Ujság” összes olvasóinak és barátainak boldog ujesztendõt.
ב-ת-י-ב-ה ו-ח-ת-י-מ-ה ט-ו-ב-ה
kiván a szerkesztõség és kiadóhivatal.

(Lapunk legközelebbi száma) mint Szükség-ünnepi szám fog megjelenni.

A Zsidó Ujság ajándékai.

Mai számunkkal egyidejűleg, összes előfizetőinknek, akiknek előfizetése legalább nov. 1-ig rendezve van, megküldjük az 5688-i zsinagógai év naptárát. Aki előfizetését legkésőbb folyó hó 30-ig rendezte, az a naptárt utólagosan kapja meg. Azon túl a naptári kedvezmény elvész, amiért is sziveskedjenek t. előfizetőink, akiknek előfizetése október 15-én vagy még előbb lejár, az előfizetést szept. 30-ig bezárólag, megújítani. — Összes, okt. 15-ig lejáró előfizetőinknek csekkel küldünk, amelyen a lejárat jelezve van.

Erdélyi olvasóink sziveskedjenek az előfizetési díjat (1 évre 600 lei) az Anglobankhoz Nagyváradra „Grösberg Jenő, Oradea Mare, folyószámla” javára befizetni. Aki előfizetésével hátralékos az azt füstént meg nem ujtja, kénytelen lesz nek részére lapunk további küldését beszüntetni!

Szlovenszkói előfizetőinket felkérjük, hogy sziveskedjenek a legutóbbi számunkhoz mellékelt postautalványon az előfizetési összeget azonnal beküldeni.

A budapesti Tiferesz Bahurim

Tisri havi programja
Szükség ig: ראש השנה első napján d. u. 4. משעות מסכת ר"ה 4 (folytatás) Mayer Ernő, második napon d. u. 4 (folytatás) Sussmann Simon. עשרת ימי תשובה d. e. 1130 Grosz Nándor, עבודת ה' d. u. 4. משעות מסכת ר"ה 4 Kollmann Dávid. עשרת ימי תשובה d. e. 1130 משעות מסכת ר"ה 4 Frank Ábrahám, d. u. 4 (folytatás) Kohn Ch. — Hétköznapon esténként מסכת ט"ה Pfeffer Mór ur. Reggelenként szlichesz után Sussmann Vilmos. Imaidők: מסכת ט"ה 530, מסכת ר"ה 430, Roshasonó előestéjén 520, Roshasonó reggel 630, כל נדרי 5, Jomkipür reggel 6. Szombat reggel 8. — Az ifjúság fekérelük az előadások pontos látogatására. Vendégek szivesen lesznek fogadva.

Kassai zsidó építkezés.

A kassai neológ hitközség vasárnap avatta fel impozáns 45 méter magas és 600 férfi- valamint 500 női-ülést magában foglaló templomát, ugyszintén iskoláját. A templomavatásnál megjelentek az összes polgári és katonai hatóságok. A szertartást dr. Klein Dezső eperjesi, dr. Schönfeld Áron beszercebányai, valamint dr. Enten kassai rabbik végezték. Ugyanakkor avatták az átalakított statuskvó templomot. Készen áll az orthodox hitközség iskolájának új épülete is, amelynek felavatása nemsokára megtörténik.

Huszonötmillió dollár.

Enyhít akar a Joint összegyűjteni zsidó jótékony célra, amint azt októberi konferenciáján el fogja határozni. A konferencia Chicágóba van összehívva. A gyűjtés célja a keletizsidók helyzetén segíteni és a palesztinai építő-munkát támogatni.

Az orth. ifjúság szervezkedése.

(Levél a szerkesztőhöz.) Még emlékeztetéseknél lesznek ama hozzászólások, amelyek a „Zsidó Ujság” hasábjain az ország Tiferesz egyesületeinek egy szervezetbe való tömörülése érdekében megjelentek. A dolog már olyan stádiumba került, hogy a budapesti „T. B.” egyesület országos értekezletet hívott össze, melyen egy 15 egyesület képviselve volt s ott mindannyian a szervezkedés szükségességét hangoztatták. Egyhangyul lelkesedéssel el is határoztak, hogy megalakítják az országos T. B. egyesületet. Annak már jó éve múlt el, de eredménye azonban, sajnos nem lett. Ezért

kénytelen vagyok felvetni a kérdést — bár a többi egyesületek erősen hallgatnak — hogy várjunk-e még türelmesen, vagy térjünk a dolog felett naprendre, hisz a világnak most egészen más „gondjai” vannak, mint egyesüléssít játszani (?) Utóbbi esetben azonban kérdelem, mire való volt akkor az a nagy lelkesedés, a hozzászólások tömkelege?

Ungár Izidor,

a váci „T. B.” egyesület alelnöke.

Hogy akarnak Erdélyben zsidó iskolákat fenntartani?

A román kormány nem ismeri el a zsidó polgári és egyéb középiskolákat. A kolozsvári zsidó hitközség azért most olyan megoldást keres, hogy egy román állami iskola mellett egy zsidó szekciót állít fel, azaz a zsidó iskola csak független lesz a román iskolának. Az összes költségeket természetesen a hitközség fedezi.

Templom-avatás Aranyosmaróton.

Aranyosmarótról írják lapunknak: „Kedden, Elül hó hó 16-án a helybeli orth. hitközség ujonnan épített templomának felavatását ünnepelte, amely nap, a város és az egész környék részére való-ságos kitudásom volt. Az ünnepélyen résztvettek a nyitrai, oszlányi, nagysallói és verébelyei főrabbiak, a környékbeli hitközségek küldöttségei és az összes állami és városi hivatalnokok. A verébelyi rabbi a régi imaházban bucsu derósót mondott, azután a tóratekerceket chüpo alatt zenekísérettel az új templomba vitték, amelynek kapuját a főszolgabíró nyitotta fel. A szokásos hakofó-körmenet után, Schlesinger főrabbi mesteri módon tartotta az avatási szónoklatot. Azután még az oszlányi és nagysallói főrabbiak tartottak tartalmas derósókat. A maariv-ima utáni banketten — mely éjjel utánig tartott — a bencsolás jótékony célra elárvereztetett, 1100 Kc eredménnyel.

A zsidóság régi vágyát teljesíti a világhírű Hutter-zappangár, amiket elhatározta, hogy oly szigoruan megbizható köser szappant hoz forgalomba, mely egyrészt a budapesti aut. orth. hitközség rabbinátusa felügyelete alatt készül, tehát vallásilag megbizható, másrészt mivel tiszta kókusz-olajból, a modern zappangyártás minden követelményeinek a legmesszebbmenőleg megfelel. Örömmel üdvözljük a népszerű zappangár elhatározását, mert reméljük, hogy az új köser-zappan már kitűnő minősége által is általános elterjedtségnek fog mihamarább örvendeni.

Wesilla egyetlen próbával meggyőzi

Seidner Lipót áruházában Posztó, divatszövet, szabókellékek áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek úri- és női szövetekben. Billiárd és játékasztal posztó. — A Zsidó Ujság előfizetőinek 5 százalékos kedvezmény. Budapest, VII., Kertész-u. 43. — Telefon: 134-74. — Hittesztvérünk! Csak szobaitartó cégnél vásároljon! —

Tizezer „Agüno“ Lengyelországban. Varsói jelentés szerint a lengyel rabbikollégium egy Varsóban felállítandó „Agüno-iroda” létesítését határozta el. („Agüno” alatt oly nőt értenek, akinek a férje háboruban vagy tengeren nyomtalanul eltűnt s a nő nem tudja, vajon él-e a férje vagy sem, amely utóbbi esetnek hiteles megállapítása esetén újból férjhez mehetne.) Az iroda tevékenysége főleg a férj kilitének megállapítására szorítkozna. Egyedül Lengyelországban 10.000 Agüno él. Az amerikai orthodox rabbikollégium ezen iroda céljaira 8000 dollárt bocsájt rendelkezésre.

Püspök és orth. deputáció. Nyirbátorból jeleni tudósítónk: „A héten községünkbe érkezett Kristóf Endre egy római kath. püspök, akinek fogadtatására az orth. hitközség is meghívott. Lefkovits Jenő elnök, négytagú küldöttséggel tisztelgeti az egyházfő előtt, aki a deputációt rendkívül szívélyesen fogadta. A püspök halás köszönetének adott kifejezést, hogy hithű zsidók, akiket ő oly nagyra becsül, fogadtatásukkal megtisztelték.”

A kaszusz érdekében. (Levél a szerkesztőhöz.) Tisztelettel felkérem Önöket, szíveskedjenek b. lapjuk útján a közönség figyelmét felhívni azon tényre, hogy a *száritott tojásfehérje vérből készült*, tehát használata tilos. Ezen alkalommal időszerű az ilétékes körök figyelmét felhívni, hogy ajánlatos volna a *vegyi uton előállított élvezeti cikkeket és tápszereket rituális szempontból felülvizsgálni és a közönséget az eredményről tájékoztatni.* Teljes tisztelettel, Fischer Andor (Budapest).

Szerencsését megalapítja az elkövetkező évre, ha sorsjegyet vásárol Weisz Béla Bankházában. Olvasóink figyelmébe ajánljuk a bankháznak lapunkban közzétett hirdetését, azon figyelemreméltó megjelöléséből, hogy ez az egyetlen szombatartó bankház.

Hindenburg-ünnepelés és antiszemitizmus. Németország jelenlegi köztársasági elnöke, Hindenburg, mint a tannenbergi győző ismeretes. A győzelem emlékére most emlékművet állítottak fel. A rendezés jobboldali körök kezébe került és így történt, hogy a leleplezési ünnep műsorából a köznagybéri rabbi szereplését, aki pedig tábori rabbiént működött Hindenburg hadseregében, egyszerűen kihagyták. A zsidó frontarcosok szövetsége nyilvánosan tiltakozott az eljárás ellen.

A miskolezi „Machzike Hadasz” által fenntartott 4 osztályu Talmud-Tóránál — mint nekünk onnan jelentik — f. hó 11-én folytak le a félévi záróvizsgálatok, melyeket a közönség nagy érdeklődése mellett Mandula Mór kultuszelnök ur szíves közreműködésével Neufeld Sámuel és Ehrenfeld Adolf rabbik vezettek. — A növendékek nagy készséggel feleltek a feladott kérdésekre. — Feltűnő eredményeket mutatott fel a legujabban létesített *jesivo ketano*, mely Austerlitz Sámuel főrabbi ur által vezetett kiváló jesiva kiegészítő részét képezi. A vezetőség buzgalma és önfeláldozó tevékenysége az ország egyik legjelesebb intézetévé fejlesztette a néhány év óta fenálló Talmud-Tórát. A beiratkozások a téli szemeszterre, Weiszbrunn Lajos alelnöknél már megkezdődtek.

A XIX. Osztályorszájatek tervezete igazán páratlan, mert számos kisebb nyereményen kívül 20.000, 25.000, 40.000, 50.000, 100.000, 200.000, 300.000 pengős főnyereményeket is kisorsolnak. Sőt szerencsés esetben egy fél millió pengő is nyerhető egyetlen egy sorsjeggyel. Ezért nagy most az érdeklődés az osztályorszájatek iránt és biztos, hogy a sorsjegyek a húzás előtt teljesen elfognak kelni. Felvilágosítással és játéklírával az összes nívatalos elárusítóhelyek készséggel és díjmentesen szolgálnak.

Tiltakozás. A büdzent-mihályi és putnoki főt; főrabbi arról értesítik szerkesztőségünket, hogy egyes talmudisták a nevezett főrabbi neveivel visszaélve és bélyegzőiket hamisítva könyvradományokat gyűjtenek. A rabbi ezúton kijelentik, hogy gyűjtéssel senkit sem bíztak meg és kéri az esetleg jelentkezőktől a pénz elkobozni és Győrbe a Tomché-Jesivósnak elküldeni.

Halálesetek. Vácról írja tudósítónk: Sulyos veszteség érte a váci orth. hitközséget Winkler Jakab Torasz-cheszed-gabenak 70 éves korában való elhunytával. A megboldogult, aki a Meharam Sik „Hausbocher”-ja volt, közismert tal-

mudtudós hírében állott. Megható heszpedekben méltatták: Silberstein Dávid rabbi, Deutsch Juda, Leopold Herman és Katzburg Dávid, Zécher Cadik Livrochó. — E napokban halt meg Budapestén R. Gavriel Löwy, löcsei statusuqo rabbi, aki arról volt híres, hogy statusuqo rabbi dacára nagyon vallásos és talmudtudós ember volt.

A szerencse forgandó! Ezer és ezer ember évről-évre azon töpreng, hogyan lehetne egy olyan tőkéhez jutni, mely nyugodt és független életet biztosít és közben figyelmen kívül hagyja azon tényt, hogy ugyszólván szemé előtt évenként sok milliárd korona nyereményt fizetnek ki azoknak, akik a magy. kir. osztályorszájatek előnyeit és óriási nyereési esélyeit okosan kihasználják.

Vendégszónoklat. Abaujszántóról írják nekünk: „Az elmúlt szombaton községünkben tartózkodott Baumann Dávid Budapest-ről, amely alkalommal, kitűnő szónoki tehetségre valló műszerezettel kapcsolatos magidusz-droszt tartott. Beszéde a nagyszámu hallgatóság körében élénk tetszéssel találkozott.

ארטה. כשר.

VÉNUS

ÉTELSZIR

SNYDERS győri orth. főrabbi ur hechserével ellátva

VÉNUS ÉTELOLAJ

kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajmüvek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest,
Zoltán-utca 18.—
Telefon: 8—22.

Képviselet:

Sussmann Lipót és Tsa
Telefon: „Ujpest” 161.

ארטה. כשר.

כתיבה וחתומה טובה

üdvözlétét küldi ezúton is n. b. vevőinek az évforduló alkalmával

Rebenwurz,

orth. כשר virsli és húskülönlegességek áruyára
Budapest VI. Laudon-u. 3.

A rabbi megbüntetése.

Tudvalevőleg, Szovjetországban tilos a hittan tanítása. Moszkvai jelentés szerint a törvényszék elítélte Gur Arjéh-t, a város rabbiját, mert állítólag zárt ajtók mögött talmudot tanított 10—16 éves kora fiuk részére. A rabbi kijelentette, hogy a fiuknak — saját kérelmükre — csak bizonyos nehezebb talmud-részleteket magyarázott, mindazonáltal elítélték. Először 6 havi fogházbüntetést róttak rá, amit azonban 50 rubel pénzbüntetésre változtattak meg.

Jeruzsálemi híradásunk szerint ugyanígy halt meg a napokban Rabbi Zitrin, Petach-Tikva hírneves rabbi.

Salamon Benedek annak megállapítását kéri, hogy ő nem Aguda vezér és jelenleg nem tagja a nagyvárad orth. hitközség előjáróságának.

Családi hírek.

F. évi október hó 9-én vasárnap d. u. fél 1 órakor tartja esküvőjét Reich Lázár, Weinberger Jakob rabbi leányával, Lottikával, a Kozinczy-u. templomban.

Lantos Adolf, a Lantos R. T. tulajdonosának leányát Gittát, eljegyezte dr. Dach Miklós főorvos, Budapestben.

Óbudai Freudiger Károly gyáros leányát, Sárkát, eljegyezte Liebermann Rudolf. (Minden külön értesítés helyett.)

Kaiser Lea urleányt eljegyezte Markovics Jakob a Markovics Mór és Fia cég baltája, a miskolci Tiferesz-Bachurim titkára.

Weiner Dávid jászkarajenői földbirtokos leányát, Malinkát, eljegyezte Schlesinger Sándor a megboldogult nagypapocsi rabbi z.c.l. fia, Ilkáról, Jugoszlávia.

Héber talány.

F. hó 9.-i számunkban közölt rejtvény megfejtése, amit legenda szerint Ibn Ezra a Mosiach-ért való sóhajára álmában feleletül kapott:

דעו חסידים כי לא בוש אביש שוב אביש אבישם כי בה מועד

A szöveg előlől-hátulról egyformán olvasható s megnyugtatót tartalmaz, hogy majdan ha az ideje elérkezik, eljön a Mosiach.

A rejtvényt megfejtették: Winkler Benjámín Derecske, Jungreis Amram Gyöngyös, Krausz Henrik és Grünfeld Adolf Kiskunmajsa, ifj. Kohn Ferenc Derecske, Steiner Armin Veszprém, ifj. Schinürmacher Budapest, Braunfeld Samu Miskolc.

HAJSZÁLAKAT hölgyek arcáról, karjáról végleg kiirtja felelősséggel Pollák Sarolta Bpest, Andrásy-ut 38.

összes szépséghibák kezelése. (Arcápolás olcsó bértrendszerrel) Fagykezelések. Kérje legujabb prospektusom.

Szerkesztői üzenetek.

Orthodox leventék. Zsidó fiuk szombaton és zsidó ünnepen a gyakorlatozás alól mentesítve vannak. Ezt a kultuszminiszter utasítására az O. T. T. (Országos Testnevelési Tanács) 2058—1926. sz. alatt rendelte el. Aholnetán sérelem esne, az idezett rendelkezésre kell hivatkozni. — K. I. Levele csakis „Nyílt tér” rovatban, teljes névalírással közölhető. A „Nyílt tér” díj-szabása a pályázatokéval azonos. — Günsberger Fülöp Rákoshegy. Ön k fogásójá, hogy Roshasonó és Jomkipürkor a *leinolást* a „pszüké d'zimró” imádkozása közben lapozzák fel s ezáltal a funkcionálokna az ima ájtatossága (*kevóne*) zavarva esz. Szóljanak hozzá az *illetékesek!* — Főrabbi Komárnó. Köszönjük! — L. M. Levelét továbbítottuk. — **Érdeklődők.** A palesztinai földrendgákosok javára *lapunk útján is küldhet pénzt*, ha „Meir-baal-hanész”-pénzről van szó, úgy szíveskedjék azt, eme körülmény megjelölésével az Orth. Központi iroda címére, Budapest, VI., Eötvös-u. 19. küldeni. — **Többeknek.** Nagybecsü cikkeiket helyszüké miatt nem közölhetjük. — **Foktő.** Ön több dologra azt kéri, hogy *minhog* (szokás)-e vagy *din* (törvény)? Így a szombati *sales-szüdesz, havdoló.* Kéri továbbá, hogy a *din* szerint szabad-e férjzett nőnek saját haját viselnie, szabad-e szombaton dolgoztatni, a sóletot nemzsidó által plomba nélkül elküldeni. Mindezt pedig azért kéri, mert valaki önöknel a fentieket nem hajlandó betartani, lévén azok szerinte csak „minhog”-ok, de nem *din*. Válaszunk nagyon egyszerű, amelyet a mult számunkban is hangoztattunk: „*minhog jiszroel tojró hü*”, a mi minhogiaink törvényerővel bírnak, sőt „*minhog ojkér halócho*”, némelykor a minhog törvényt *bont*. Tehát azon kifogás, hogy „ez csak minhog” nem akceptálható. Ami azonban a

kérdés lényegét illeti, a felsoroltak mindannyian *din* kategóriába tartoznak, csak hogy „*avéro gojreresz avéro*”, aki a *minhog*-ra nem reagál, annak a *din* sem fontos. — *Nicovim-Vajelech.* Ha Roshasonó első napja csütörtök vagy szombat, akkor e 2 szidra az ünnepet megelőző szombaton kerül *együttles* felolvasásra. Viszont, ha Roshasonó első napja hétfő vagy kedd (vasárnap, szerda, péntek nem lehet), úgy Nicovim ünnep előtt, Vajelech pedig ez utáni szabboszon kerül felolvasásra. — Ebből áll elő azután azon érdekes eset, hogy a bucsuzó 5687. évben *Vajelech szidrája teljesen himaradt* (mivel az elmúlt Roshasonó csütörtökre esett, tehát Vajelech az ünnep előtt, 5686-ban lett felolvasva, most pedig Roshasonó *kedd* és csak az ünnep után 5688-ban kerül sorra), míg az 5688. üjlesztendőben *kétszer* kerül felolvasásra, az év e'jén és végén, mert a következő 5689-es Roshasonó szombatra fog esni.

Felelős szerkesztő és kiadóulajdonos: GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa nyomdai műintézet Budapest, VI. Proféta ucca 7.

Schware Lipót
könyvnyomdája

Kunszentmiklós, Pest-me ye.

Készít: héber, magyar, német és יידיש-יידיש szövegű könyveket, lakodalmi meghívókat: כוללות, cédulákat kipontozott יידיש-יידיש imával ellátva, tetszés szerinti szlicheseszszel; praktikus és tartós snóder Einlégkönyveket; kereskedelmi nyomtatványok u. m. felszólító leveleket, körleveleket, levélpapírokat, levélborítékokat, levelezőlapokat, memorandumokat, névjegyeket és bármiféle nyomtatványt rendkívül olcsó árban, kifogástalan izléses kivitelben. Kérjen árajánlatot! Készübek anyakönyvi kivonatok, Kindbttafel állandóan raktáron.

Egy pengő nem a világ!

és megszerzi általa szűkejének legszebb díszét, cca háromnegyed méter hosszú és fél méter szélességű gyönyörű szines jeruzsálemi képekkel illusztrált képet. Mindenki megveheti, mert rendkívül le szállított árban kerül eladásra, franko, franko. — Ugyanitt kapható szép kivitelben VASZON ZASZLÓ, melynek darabja 80 fillér. — Azonkívül kartonpapír-zászló darabja 60 fillér. Pénz előre küldendő be az utánvét drágasága miatt. — Kaphatók:

Grünfeld Hermannál, Bpest, Rombach-u. 16.
Postatakarékpénztári csekkszámja szám: 22644.

Wesilla mosószert hódít mindenütt

A rágalmak sötét műhelyéből

Ludendorff generális tudvalevőleg egyik oka volt annak, hogy a német hadsereg a világháborúban összeomlott. A világháború után a bukott generális ellenoffenzívába ment át — a zsidók ellen. Hogy elhárítson magától minden felelősséget — mindenért a zsidókat teszi felelőssé és a német nemzeti eszmé legnagyobbat ellenségének, a zsidót tartja. Ebben talán hasonlít a kurzus egyik-másik nagyságához, csak hogy Ludendorff sokkal következetesebb. Nála az evangélium is zsidó, a jezsuiták is a zsidók szolgálatában állanak. Most legújabbán a szabadkőművességgel foglalkozik. Természetesen, dacára annak, hogy jezsuitizmus és szabadkőművesség két legnagyobb ellentét, miután a jezsuitákat zsidóknak bélyegezte, azt állítja, hogy az egész szabadkőművesség zsidó maifia a világ legigázására.

Ezzel szemben Strajen professor orosz történelész, a cári iroda volt archiváriusa nemrégben előadást tartott Berlinben a szabadkőművesség és a zsidóság közötti kapocs legendájának keletkezéséről.

A francia forradalom után — mondotta — 1789-ben a francia emigránsok és jezsuiták mindenféle bűnrészek után kutattak. Az első alkalom a zsidók megvádolására akkor következett, amidőn Napoleon terve a zsidó „szanhedrin“ reaktíválását illetően, nyilvánosságra jutott. Ez a manifestum — mint ismeretes — 1806-ban lett nyilvánosságra hozva. Napoleon legnagyobb ellenségei közül kiténtek Josef de Maistre, a híres francia író és egy Mechat nevű tiszt, akik a „judea-maconneré“ (zsidó szabadkőműves) legendájának a szerzői. Mindketten Oroszországba emigráltak. 1806-ban Maistre I. Sán-

dor cárnak Napoleon manifestuma alkalmából a következőket írta.

„A szemtelen korzikai csendőr aljas terveinek immár nincsen határa. Most a zsidó szanhedrint hívta egybe, hogy a kereszténység ellenségei és a részeges bandák között szövetséget létesítsen. Az ő segítségükkel reméli megszerezni magának a világleletti uralmat.“

Ezen memorandum befolyása alatt az orosz synodus egy körlevelet küldött a nyugati papsághoz, akiket felszólított, hogy Napoleont, aki magát Messiásnak akarja kikiáltani, még idejében leleplezzék.

Maistre insinúciója alapján 1811-ben Barrnel ek, egy a jezsuiták által is inspirált levelet küldött, melyben felhívja a figyelmet arra, hogy „az összes zsidók szabadkőművesek és hogy a szabadkőművesség a zsidók fegyvere.“

Strojew prof. előadását azzal fejezte be, hogy a történelmi kutatás a legjobb eszköz a hazugság ellen.

Tekintettel arra, hogy a német lapok hiraládása szerint a volt német hadvezér rágalmazó röpírata óriási elterjedést ért el, az orosz professor által kívánt objektív történelmi kutatás még nem tudja, a demagógiával felvenni a harcot.

בשורת ספר חדש
 הנה מן המודיעים שבניה נמר הספר
מדוש ריבש טוב
 הוא ליקוט נפלא מכל מאמרי תורות
 ושיחות וזו מכל מהליפות מכתבו
רבנו דוד העל שם טוב
 פרעמקראאטען שנסתנו מקום
 מושבותם, ימחלו בשוכים להודיענו
 להשינו בדפוס המשובח והמפורסם
Abraham Márton könyvnyomdája
 Kecskemét. (Ungarn)

Schück Jenő orth. fiunevelő
 Budapest, VII., Kertész-utca 32
 Nevelési irányunk a hagyományos hűségben élő, előkelő zsidó családoknál otthonos szellemmel van összhangban. — Bő ellátás. Szülői gondosság. Orvosi felügyelet. Prospektus

Megjelent a
„Somré Sabosz“
 Bizottság
Szombat-
Almanach-ja,

320 oldalnyi terjedelemben, szép illusztrációkkal. — Az almanachban a magyar orthodox zsidóság vezérférfiai — **élükön**

Reich Koppel
 főrabbi

írtak tanulságos és aktuális cikkeket. Az almanach tartalmazza az ország szombattartó kereskedőinek, iparosainak és gyárosainak címjegyzékét, továbbá a teljes zsidó naptárt a templomi szokásokkal. — Kivitel és tartalom szenzációs! — Egy zsidó családban sem hiányozhatik. — Ára 5 pengő. — Megrendelhető a „SOMRÉ SABOSZ“ Bizottságnál Budapest, VII., Wesselényi-u. 13.

Zord időkből

TÖRTÉNETI ELBESZÉLÉS A XIII. SZÁZADBÓL. (Folytatás).

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Rabbi Osér és fiatal neje elérték végre a zsidó-negyedet. Bekopogtak az első házba, toló ablak nyílt ki s egy öreg asszony arca volt látható. R. Osér megkérdezte: nem ismeritek Rabbi Méirt Rothenburgból. E szóra a toló ablak bezáródott hirtelenül és ők csak a bezárt ablak mögött halottak a nagyon dühös mormogást: „Nem ismerjük azt az embert, nem is akarjuk ismerni, minden bűnös maga viselje tettének következményeit, elég bajunk volt már nekünk, minek jött ide, nekünk új bajt okozni. A házaspár semmit sem értett a szitkozódásból, csak nagyon meg volt rendülve. Bekopogtak a másik házba. Ugyanugy jártak. Rémülten, ólom nehéz tagokkal szótlanul bolyongtak a szűk utcán. Mig végre találtak egy öreg embert, aki elmondta nekik a történeteket. Elmondta, hogy most minden zsidó Bregensben attól fél, hogy belekeveredik ezzel kapcsolatban valami bűntudatba. Ha a rabbi nem is követett el semmit, ha az illető zsidó, akét lefognak, soha életében nem is látta a rabbit, ez nem jelent semmit, itt az idő, hogy minden zsidón megboszulhassa magát az ellensége, különösen, ha a város urai haragszanak valamelyik zsidóra. Ezért rémüldöznek az itteni zsidók Rabbi Méir nevének említésénél. Mindebből Rabbi Osér és neje csak egyet értek meg, hogy Rabbi Méirt elfogták. Ez olyan rettenetesen megfektette egész valójukat, hogy oda se figyeltek arra, a mit az öreg részletezett. Az öreg még beszélt, mikor a zsidó-utca eleje felől nagy moraj halatszót és egyre erősödött. Rabbi Osér legelőször a feleségét helyezte el egy épület mögé, ő pedig közelebb ment. Látta, hogy a tömeg egy hordágy körül zajong, amely hordágyon két — nyilván halott — test fekszik. Odanézett: egy öregebb és egy fiatalabb ember volt, az egyiknek melléből folyt a vér, a másik feje be volt zuzva. A hordágy hordozói a zsidóházak ajtáin kopogtak s pajzán kiáltották: „két zsidó megölte magát, vigyétek el a holttesteket.“ A házakból kijöttek a zsidók. A holttesteket átvették, — pénzt adtak a hordágyat vivőknek és akkor a tömeg széteszlott. Közben oda-

sompolygott Szoro is féijéhez s midőn megnézték a halottakat, elsápadtak, megismerték a holttesteket: ott feküdt együtt a becselenség és a hűség, együtt voltak R. Mojsé és az az aljas Kempfa. Érdeklődtek a dolog iránt és ekkor megtudták, hogy a két férfi találkozott. Kempfa a zsidó negyed felé ment, hogy megkérdezze tőle, hová lett Szoro, hiszen ő azt hitte, hogy ha az apát lefogják, ő megkapja szabad prédátul a leányt. R. Mojsé pedig kereste Kempfát, hogy követelje tőle ura szabadonbocsáttatását. Így azután az uton találkoztak. Előbb szavakban támadtak egymásnak, majd tettelegességre került a dolog, Mojsé elővette a nagy konyhakést, amelyet magával vitt, Kempfa pedig ráemelte hatalmas furkósbotját s majdnem ugyanabban a pillanatban ölte meg a kés a hitvány árulót, amelyben a hűséges szolga koponyáját betörte az ólmos bot. Mikor Szoro mindezt meghallotta, a sok izgalom erőt vett rajta és vad kiáltással ájultan esett R. Osér karjaiba. Nagynehezen sikerült életre kelteni, éjjeli szállást kerestek és ott kimerült ten mély álomba merült.

Rabbi Osér nem tudott aludni. Felesége betegsége elrabolta álmait, de azután az is nyugtalanította, miképen tudna összeköttetésbe lépni Rabbi Meirrel. Hosszas töprengés után elhatározta, hogy nincs mit veszíteni való. Elmegy a váruhoz, Meinhardt grófhöz és előadja kérelmét s legyen, ami lesz.

Elment a grófhöz és a fogadtatás a reméltnél is kedvezőbb volt. Bátoran előadta kérését s leleplezte Kempfa fondorlatait. A grófnak annyira megtetszett fellépése, hogy elrendelte, hogy úgy Osér, mint neje mindenkor meglátogathatják Rabbi Méirt. A gróf továbbá elmondta, hogy ő kötelességszerűleg jelentést

tett a császárnak a Rabbi elfogatásáról, a többi a császár döntésétől függ, ő mindenesetre igyekezni fog mindent megtenni az aggastyán szabadsága érdekében.

Félóra mulva már ott volt Szoro és Osér a nagy mesternél. Kijelentették, hogy most már történeljük akármí, kitartanak ama elhatározásuk mellett, hogy elkísérik Rabbi Meirt a Szentföldre, ha remélhetőleg minél előbb történő szabadulása bekövetkezik. Rabbi Méir azt hajtogatta, hogy itt van mellette R. Mojsé az ő hűséges szolgája. Igaz ugyan, hogy most nem tudja, hol is van, de remélhetőleg nemsokára előkerül. A beszélgetés folyamán kénytelen volt R. Osér etáruelni, mi történt a hűséges szolgálival. Egészen vigasztalan volt R. Meir. Veje megnyugtatta, hogy a derék ember halálával megmentette a zsidóságot egy aljas árulótól. Azzal fejezte be: Rabbi Mojsé mindannyiunkért halt meg s egy órával előbb temették el „kever jiszróél“ a zsidó temetőbe.

(Folytatása következik)

Megérkeztek az őszi selyem, bársony, szövet és flanell ujdonságok
 az olcsóságáról előnyösen ismert
Spitz Herman
 áruházában
Erzsébet-körut 34.
 (Saját házban.)
 Szombat és ünnepnap zárva.

SCHULEK SANDOR műkéses mester
 Budapest, VII., Király-u. 3. — Telefon: József 123—19.

valódi angol acélból, a legszebb tükörfénnel, rézbaknival, csontnyéllel. — Minden darabért teljes garancia. — Elisőtő kövek. — Mohel műszerek. — Javitások olcsón és gyorsan készülnek.

*) Mult számunkban a 11. sz. folytatás helytelenül lett betördelve. A folytatás a 11. hasáb utolsó során kezdődik és a 11. hasáb vége után következik az első rész.

A Rebbe és a földesúr

— Tárca. —

... És Klein Dávid a milliók ura, a kincsesvári földesúr ott állt a küszöbön. Még soha ilyen hiábavalóságra nem dobta ki a pénzét, gondolta. Manapság nem léteznek csodák, csodákban ő nem hisz és még kevésbé a csodarabbikban. Mit is tehetne neki a Rebbe? De hiába, a parancs. az parancs. Nem tudja már felesége szemrehányásait elviselni. Engednie kell az unszolásnak. Muszáj volt eljönni a Rebbehoz. Mert elvégre mégis csak igaza lehet az asszonynak, hogy I-ten uja nyult házukhoz, mert az még érthető, ha szegény lányok megvétnének hozomány hiányában, de lányoknak, kiknek pár vagon buza a hozományuk, miért kell hervadniok anélkül, hogy éljenek, hogy gyümölcsöt érleljenek. És nem egy, sem kettő, hanem öt lány vár egy szép lovagra, de sajnos reménytelenül. A legidősebb már egy izben ugyan megfogja szerencsésének uszályait, de rövid ideig tartott, mert a boldognak látszó völegény egy szép napon faképnél hagyta, visszaküldte élmélygős leveleit és eltűnt a feledés homályába. Ezek nyomós okok, arra, hogy bemenjen a csodarabbihoz, mindannak dacára, hogy a csodákban nem hisz.

Belenyul tárcajába. Megerőltette magát. Kiszakított egy darabot szivéből és a kvitlibe belecsuszított egy bankót. Hiába, semmiért, ez is jó lesz a Rebbe, gondolta. A leg nagyobb közönnel, a gazdagok nem törődőmségével — akik megszokták, hogy mindenhol és mindenki őket körülrajongja. Szavakkal simogatják és csak szépségeket hallanak önmagukról — benyit a rabbihoz. Az ősz rabbi hidegsége természetesen meglepi. Mi az? A Rebbe nem tudja, hogy ő ki!? Még csak helyet sem kínálja? No így még sehosem fogadták; de mindezt lenyeli, eltűri, mert előtte lebegett az öt hajdon, és ezekért kész minden áldozatra, megaláztatásra. Sebaj, csak használjon.

A Rebbe a kvitli után nyul. Erre írják fel a hívek a kérésüket, a vágyaikat. — A pidjenti, a bankót vissza adja. Klein Dávid tágra nyitja szemét. Mi ez? Ezt még álmában sem gondolta. A Rebbe nem fogadja el a pidjenti? Hát nem üzlet ez? Nem ép úgy üzlete ez a Rebbe, mint neki a tőzsde? Ugy mint ő, pénzért gabonát ad, ép úgy ígér a Rebbe pénzért a reá szorulaknak,

gyógyulást, egészséget, boldogságot, szerencsét, jó parnoszót. Szép és jó üzlet ez, igéretkéért pénzt kapni. Így gondolta ő ezt eddig és ime most nagy és kellemes csalódás érte. Kellemes, mert pénze megmarad és talán ezek után egy kicsit nő is a azemében a Rebbe. Nézte, bámulta. A Rebbe viszont a kvitlibe temette tekintetét. A fejét rázta és halkán megszólal. „Lányaid sorban férjhez mennek és megfelelő, hü élettársat fognak találni, akkor, ha a kutyá úgy dicséri az urat, mint a tyúk.” Klein Dávid csak állt egy helyben mozdulatlanul. Bámult mint az iskolás gyermek, midőn legelőször kap kezébe könyvet. Szeretett volna a Rebbe szavaiból olvasni. Szeretett volna a Rabbitol magyarázatot kérni, de nem volt bátorisága. Már azt a gábe megmondta, hogy a Rebbe-nél beszélni nem szabad, kivéve, ha kérdezzesz. A Rebbe ismét megszólal. Menj! Kivánom, az Ur parancsolja így. Eredj gölűszbe. Hálj az Orchim-szűbokban. Ne áruld el kilétedet. Menj faluról-falura, városról-városra mindaddig, míg szavaimnak nyitját nem találod és ha már meglelted, szavaimat megértetted, gölűszödnék vége és I-ten lefogja venni házadról sujtó kezét, mert igaza van az asszonynak ...

Hiába minden. Az ember a gyermekeinek él. Mit ér a kincs, a vagyon. Mit ér a kincsesvári nagybirtok; ha az ember, mint az apró féreg elenyészik és mint az apró halak, parthoz ütődve szétpattanva, elmulik. Élni a jövődében; tovább létezni a gyermekekben, unokákban, „ez a zsidó ember célja”. Így gondolkodott Klein Dávid, midőn a Rebbe-től távozott. És érezte, hogy a Rebbe mégis tud valamit. I-ten tudja mi, de annyi bizonyos, hogy valami változás vonult át bensőjében. Valami különös érzés cikázott át lelkében. Még azt nem tudja ugyan, hogy, lesz-e utjának eredménye, de a Rebbe érthetetlen mély szavai bele-

markoltak szivébe. És midőn szemei végig futottak a Rebbe magas homlokán, sápadt arcán, ősz szakállán, olyan érzés szállta meg, amelyet még nem érzett soha életében. És most már imponált neki a Rebbe közönye; a hideg fogadtatása. A pénz megvetése pedig direkte bámulatba ejtette. Nem! mégsem közönséges, átlagember a Rebbe. Hisz mások, sokan, mindenki a pénznek él. Dolgozik, fárad, él, hal, a pénzért. Szeneved, élvez, szeret, gyűlöli, a pénzért. Hizeleg, simul, lop, csal, hazudik, mert vonzza a pénz. És a Rebbe nem ilyen. Nem! még őt sem tűntette ki pénzéért, sőt direkte megvetette a pénzt. És már az uton megbarátkozott avval a gondolattal, hogy a Rebbe kívánságát teljesíti.

Győr. Poil Ernő.
(folytatása következik.)

AKAR jól és olcsón falatozni?
AKAR alkalmi estélyeket készíteni?
AKAR fejlődés nélkül ünnepeket rendezni?
AKAR sokpénzt megtakarítani?
Akkor forduljon
SCHWARZ GÁBORHOZ,
VIII., Népszínház-utca 42-44.
Orth. **נשר** felvágottak, különlegességek gyári áron.
Alkalmi díszített tálak, szak-szerű készítése.
Nyitva reggel 5-től este 11-ig.

BARBOL
a késnélküli borotválópor javított összetételben kizárólag a készítőnél kapható:
Gerő és Tarsa
BUDAPEST, KIRÁLY-U. 24.
Fél kilógram 60 fillér.
Viszonteladókknak nagybani árendemény.

Figyelem! Orth. **נשר**
Bel- és kölföldi sajt- és túró különlegességek, tea-vai, juhsajt, (gomoja) és tejföl legolcsóbb napi áron.
Lilienfeld, Dob-u. 28.

SIRKO szállított **LÖWY-nél**
árban
Budán, Fő-utca 88. (Saját ház) Tel: 146-99.

ZÁLOGCÉDULÁKAT kiváltak. — Ékszereket, briliánsokat bárkinél drágábban vesz Teréz-templommal szembe.
Székely Emil KIRÁLY-UTCA 51. Telefon.

Wesilla a legjobb mosószer

PALYÁZATOR

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.
Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

A mándoki aut. orth. izr. hitközség keres egy metszőt. Pályázótól megkivántatik, hogy kellemes hangú előimádkozó és 3 elismert orth. rabbitol kabole és hatuesz hojrueja legyen. Fizetés havi 240 P lakás és a szokásos mellékjövodelemek. Utiköltséget csak a meghívottnak térítik meg.

Friedmann Herman
hitk. elnök

Az óbudai izr. hitközség négyosztályu elemi iskolája számára. azonnali belépésre hitoktatót (bentairet) keres aki tanítói oklevéllel bír. H szzabb gyakorlattal bíró, 35 éves kort meg nem haladt pályázók nyujtság be folyó hó 25-ig kérvényeket az előljá róságához. (Ill. Zichi u. 9.)

Kemény Lajos
hitk. elnök

A soproni aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdét kántori állásra; az illető egyuttal sochet ubódek mumcho lerabim veköre legyen; fizetés közös megegyezés szerint. Pályázatok felszerelve három elismert orthodox rabbitol nyert kabolosszal, továbbá a magyar állampolgárságot, életkort, családi állapotot és eddigi működésit feltüntető okmányokkal, aluliroit elnöknel nyujtandók be. Csak a meghívottak tarthatnak próbaeladást és számíthatnak a költségek megtérítésére.

Schiff Ödön, hitk. elnök.

özv. Schlanger Bertalanné

a legrégebb és legmegbízhatóbb kóser sajt, vaj, ceres és csemege üzlet

Budapest, Laudon-u. 7.
Telefon: T. 126-72.

Jomkipuri templomgyertyák és mécsesek legolcsóbb áron.

ראשה שנה ויום כפור
Izr. Főünnepekre MACHZOROK
4 kötet félévszonkötés a két főünnepre — — — — P 9.—
9 kötet félévszonkötés az egész évi ünnepre — — — — P 18.—
4 kötet egész vászonkötés a két főünnepre — — — — P 11.—
9 kötet egész vászonkötés az egész évi ünnepre — — — — P 24.—
4 bőszerű kötés a két főünnepre — — — — P 22.50
9 bőszerű kötés az egész évi ünnepre — — — — P 48.—
Dr. Hevesi-féle remek imakönyvek. Dr. Kiss Arnold „Mirjam” selyem és gyapju Taliszok. — Az összes szer-tartási cikkekét utánvétellel szállítja:
SCHVARCZ SOMA
könyvkereskedő, MISKOLC.
Telefon: 328.

Cyánnal poloskát irt lakást takarít legmegbízhatóbban
STRASSER, Aggteleky-u. 4.
Telefon: J. 424-80.

Institut de Beauté. Hajművészeti műterem.

Arc- és körömápolás.

Utcai és színházi **parókák** kizárólag elsőrendű anyagokból, dús választékban állandóan raktáron.

„Nestle” rendszerű tartós hajhullámozás.

FRITSCH VENCEL

hölgyfodrász, illatszerész, Henna hajfestő specialista

Elrontott haj teljes rendbehozatala

Arajánlat ingyen. Budapest, V., Dorottya-utca 1. Telefon: 276-37.

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13. vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

FISCHER házasságokat csak jobb körökben ajánl. VII., Dohány-utca 68. Telefon József 529-51.

TIZENKILENC éve közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 27/b. — Telefon (cégnékiüli levelezés.)

NŐSÜLNÉ 40 éves izraelita nagykereskedő. Keres gyönyörű gyermekének jobblelkű anyát, csinos intelligens, orth. hozzáillő urileányt, vagy fiatal özvegyet. Hozományt, cca 300 millió, fele ingatlanával biztosít. Választ „Szombattartó” jelíggel Rudolf Mosse, Váci-utca 18. továbbít.

MEGFELELŐ élettársat keresek saját női-divatszalonnal lányom részére. Az illető vallásos, intelligens, jó zsidó házból való fiatalember legyen, lehetőleg fixfizetésű tisztviselő, vagy jobb iparos. Lányom fiatal, intelligens nagyon szép, amellet, hogy saját szalonja van, házias és egyszerű. Lakás és kelengye van. Családunkról e lap szerkesztősége is felvilágosítást nyújthat. Csakis részletes és komoly ajánlatokat veszek figyelembe. Leveleket „Boldog házasság lehetséges” jelíggére a kiadóba kérek.

JOBBO orth. zsidó családnál ismerős Sadchen adja le címét „Sadchen” jelíggére a kiadóba.

BENŐSÜLNÉTHET jó menetelű üzletbe 26-30 éves jó családból való fiatalember „Orthodox” jelíggére a kiadóba.

Állást nyer.

KERESEK vallásos házból megbízható zsidó leányt, ki minden házi teendőt elvégez. Weiner Jenő Jászkarajenő.

JOBBO családból gyakornokot és tanulót alkalmaznék fűszernagykereskedésben. Szombaton zárva. Fried Ignácné Mezőkövesd.

FELVESZÜNK a Hanna menzájához feltétlenül megbízható, gyermeknyoha vezetésére alkalmas gazdaasszonyt. Jelentkezés: Hanna gyermekvédelmi egyesület VII., Kazinczy-u. 51. Délután 5-7 óráig.

Állást keres.

GYORS- ÉS GÉPIRONÓ szombattartás mellett állást keres, Cím meg tudható a kiadóhivatalban.

HADIROKANT, családapa bármely munkát vállal. Cím a kiadóban.

DETAIL faszakmában és irodai munkákban kitűnő munkaező orth. fiatalember szerény igényekkel állást keres. — Héber oktatást is vállal. Schiff, Budapest, Szabolcs-u. 29. f. 5.

IGEN ÜGYES, szorgalmas, feltétlenül megbízható irodakísaszszeny szerény igényekkel egész napra állást keres. Jelíggére: „szombattartó.”

Oktatás.

GYMNAZISTA leány szerény igényekkel óratanítást elvállal. Cím a kiadóban.

TANITVÁNYOKAT csekély díjazással elvállal gimnazista leány. Bővebbet a kiadóban.

VÁLLALKOZÓKNÉK tanításban segíteni oly bóchert, ki támogatna anyagiakban. Célok Schweitzi, vagy német jesivába utazni. Választ a kiadóba „Intelligens” jelíggére.

SZIGORLÓ vallásos egyetemi hallgató középiskolai tanulók korrepetálására szerény igényekkel vállalkoz. Schwarcz Emil, Vasvári Pál u. 9. I. 11.

HÁZITANITÓNAK elmennék orth. házhoz, lehetőleg Budapesten, teljes ellátásért és csekély fizetésért. Oktatok úgy hébert, mint

magyart. — Szíves megkeresést „Szorgalmas talmudista” jelíggére kérek, e lap kiadóhivatalába.

KERESEK 2 nagyobb gyermekhez magántanítót, mely gemire tajszevesz perfekt tanít, azonfelül reál és kereskedelmi. Ajánlatok fizetési igénnyel és eddigi működést bizonyítványokkal. Cím a kiadóban.

Különléle

NŐI RUHASZALONBA szombattartás mellett fizető tanulóleányok felvétetnek. Elsőrangú és lelkiismeretes foglalkoztatás mellett a finom felsőruhavarrás rövid időn belül elsajátítható. Moskovits szalon, VI, Jósika ucca 10.

SZÉFER-TÓRA hecserrel 480P-ért eladó, Megtekinthető Szántó Fivéréknél, O ucca 4.

Most megjelent
Zsidó Elbeszélések Tára
I. füzetének
terjesztése céljából
elárusítók
kerestetnek.

Magas jutalék! — Nagy kereseti lehetőség!

Grünfeld Salamon

Budapest, Rombach-ucca 16. szám.
(Kapu alatt.)

Figyelem!

Ha akar elsőrendű finom és modern PAROKAT. hajfonatot, hajmunkát legújantósbabb áron, úgy forduljon csak KATZ IZSAK-hoz. Budapest, VII., Kazinczy-u. 52. Fésülést olcsón vállalok.

Fenakel Jónás

zsidó és baromi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt — Naponta friss áru házhozszállítás. — Budapest, VII., Kazinczy-ucca 52-54. sz. — Telefon-hívó: J. 334-76.

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT לייב

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÜLFÖLDRE : 1 P 22.—
Postaschequekontó-szám: 50 791.

Reich Koppel főrabbi ünnepi szózata

a 2-ik évét betöltött Zsidó Ujság-hoz és az orthodox nagyközönséghez!

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a «Zsidó Ujság» ot fennállása második évének betöltésénél szeretettel üdvözöljem. A „Zsidó Ujság” a jól teljesített kötelesség tudatával nézhet vissza a megtett utra. Minden törekvése az orthodox vallásosság megerősítésére irányul. A szent תורה és a miczvó-k szeretete sugárzik ki minden sorából.

Min, a lap megboldogult nagy-

nevi alapítója לייב, úgy méltó utódja is tudatában van annak, hogy orthodox lap szerkesztése mily felelősségteljes misszió. Mert míg egy rabbi pld. a drósejával csupán a hitközségéhez beszél, addig egy orthodox lap hangja az egész ország orth. közönségéhez szól.

Beköszöntő סוכות-ünnepünk alkalmából szívből kívánom, hogy a סוכת שלום, a béke és jólét sátra

boruljon hittestvéreim fölé továbbá, hogy a hamisítatlan orthodox eszmék, amelyekért a „Zsidó Ujság” küzd, győzedelmeskedjenek a hazai orthodoxiában, amely viszont érezze, hogy erkölcsi kötelessége felvirágoztatni és fellendíteni a szolgálataiban álló orgánomot.

Reich Koppel.

Magyar orthodoxia és orthodox sajtó

Irta: óbudai FREUDIGER ÁBRAHÁM, a budapesti orth. izr. hitközség elnöke.

Két évvel ezelőtt, Szükojsz tünepünk előnapján jelent meg boldogult Grossberg Lipót לייב szerkesztésében a Zsidó Ujság első száma. Sokan kétkedéssel fogadták, sokan gúnyos kegyelgyitással vélték elintézői, de az elmúlt két év neki adott igazat és megcáfolhatatlan tanúságot tesz lapjának létjogosultsága és szükségessége volt mellett.

A vallási tradícióban meggyökeresedett és a szent hagyomány szerint élő zsidó ember részére nem lehet más szempont, bármilyen kérdés megítélésénél, mint csupán az, hogy: mi felel meg a hamisítatlan orthodox vallásosságnak és érdekeinek? Ilyen szemszögből nézve a dolgot, a jelenkori kulturviszonyok közepette nem szabad negligálni a ajtóban rejlő nagy erőt, hanem fel kell használnunk ezt a mi vallásunk s orthodox öntudatunk erősítésére. mai kor gyermeke be van kap-

csolódva a sajtóba, érdeklődése minden szálával. Kevesen olvasnak könyveket, de mindenki olvas lapot. Ez magasabb szempontból szomorú lehet, de így van és így tehát e ténnel számolnunk kell.

A mi speciális orth. zsidó viszonyainkra áttérve, meg kell állapítanunk, hogy elmúltak az idők, amikor mindenki szellemi tápláléka szent könyveink tanulmányozásában merült ki. Természetesen hirdetésünk és legnyomatékosabban, hogy a zsidó embernek tanulni kell, meit ez az életcélja, de emellet nem szabad szemet hunyni ama tény előtt, hogy mai ifjuságunk magyarnyelvű hírlapirodalom útján elégtit ki szellemi szükségletének egy tekintélyes részét.

Az ujságolvasás mai korszakában szükség van tehát oly ujságra, amely az eseményeket orthodox szem-

pontból szemléli, amely az olvasónak folyton az eszébe juttatja a legfontosabbat: a zsidó vallásosságot. E cél szolgálataiba szegődött a Zsidó Ujság és becsülettel tart ki mellette. Különösen ki kell emelnünk azt a tudvalevő tényt, hogy minden sora mellett igazi valósi meggyőződés és életmód tanuskodott Grossberg Lipót z. c. I. idejében épügy mint most is. Ifjuságunk szempontjából nem lehet tehát közbömbös, milyen forrásból orientálódik a zsidó események tekintetében. A speciális magyar viszonyok mellett ez a tudat, sajnos még nem hatotta át teljesen orthodox közvéleményünket. Ez az oka annak, hogy az orthodox zsidó közönség nem adta még meg a „Zsidó Ujság”-nak a nagy és szent célnak megfelelő anyagi eszközöket. E dőlceg helyzetnek meg kell változni! Be kell látnia, minden orthodox embernek,